Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Anekdoter og Historier om H. C. Andersen



Anekdoter og Historier om

H. C. ANDERSEN

Samlet af Niels Andersen . Illustreret af Mühlhausen

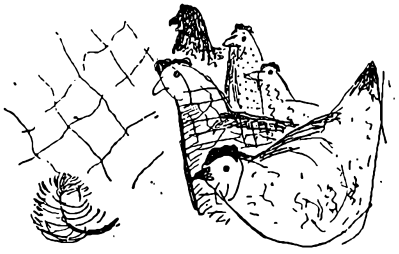

Julen 1945 . Chr. Erichsens Forlag . København

Magasin

Om alle kendte Personligheder *findes en Mængde Anekdoter og Historier, der i sig selv er ret betydningsløse og kun virker morsomme og interessante i Forbindelse med netop den bestemte Person, hvortil de knytter sig. — Om vor store Eventyrdigter H. C. Andersen findes der ogsaa en Mængde Anekdoter og Historier, hvoraf en Del er mere kendte end andre. I sig selv er det kun smaa og intetsigende Begivenheder, de omhandler, og dog — maaske kan der alligevel af den slagfærdige Maade, en Replik fremsættes paa, eller den Maade, hvorpaa H. C. Andersen reagerede overfor de omtalte Begivenheder, udledes et og andet, der kan være medvirkende til Belysningen af H. C. Andersens Personlighed. — Der skal ikke her gøres noget Forsøg i den Retning; denne lille Samling Anekdoter og Historier, der er samlet fra forskellige Blade og Skrifter, skal ikke betragtes som andet og mere end, hvad de egentlig er — Udslag af en Samlermani.*

Niels Andersen

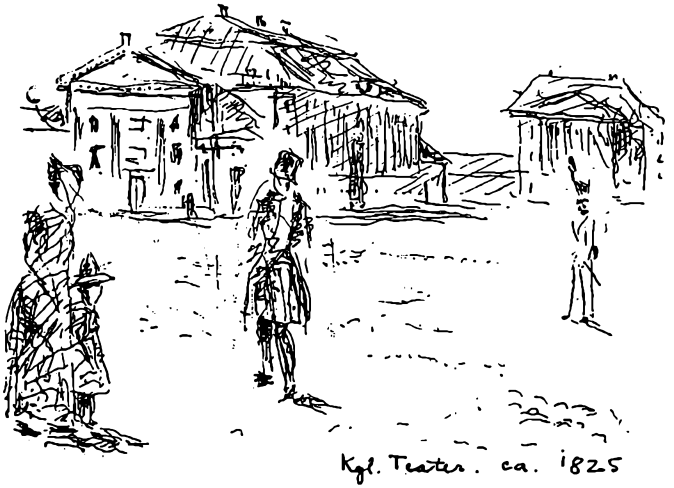

Da H. C. Andersen i fjorten Aars Alderen begav sig fra sin Fødeby Odense til København, var han som bekendt ikke nogen helt almindelig ung Mand hverken af Ydre eller Indre. Ranglet og mager var hans Krop, og de alt andet end moderne Klæder sluttede daarligt om hans leddeløse Lemmer.

Ill. Familie-Journal: Smaa Anekdoter om store Folk.

Men Troen paa, at han skulde blive noget stort, havde han, og med den i Behold henvendte han sig en Dag hos selve Chefen for Det kongelige Teater, Kammerherre Holstein. Kammerherren saa med synlig Forundring paa den løjerlige, opløbne Dreng og spurgte, hvad han havde paa Hjerte.

»Jeg vil gerne være Skuespiller,« svarede Hans Christian og rankede sig uvilkaarligt.

»Skuespiller —« lo Teaterchefen. »Nej, dertil er De virkelig for mager!«

Men hvad H. C. Andersen manglede i Legemsfylde, havde han i Tankeklarhed, og med et lyst Blink i sine kloge Øjne svarede han Kammerherren:

»Aa, er det ikke andet end det, saa er der gode Raad for den Ting. Hvis De bare vil give mig 100 Rigsdaler i Gage, saa skal jeg saamænd hurtigt blive tyk nok!«

Men Svaret behagede ikke Chefen, og H. C. Andersen maatte gaa med uforrettet Sag.

Personalhistorisk Tidsskrift, V Rk., 2. Bd., 1905.

I »Mit Livs Eventyr« fortæller H. C. Andersen om sin Figurantvirksomhed ved Det kongelige Teater og om, hvorledes han sammen med hende, der senere blev Fru Heiberg, optraadte i Balletten »Asmida«, men af letforklarlige Grunde fortier han, at Louise Rasmussen, den siden saa bekendte Grevinde Danner, spillede en Rolle i samme Ballet. Paa sine ældre Dage traf han jo Grevinden i Selskaber hos Frederik den Syvende, og da trak hun ham til Side og opfriskede gamle Teaterminder med ham.

Da H. C. Andersen engang var tilsagt til Frederik den Syvende paa Frederiksborg, spurgte han ved sin Ankomst Hofmarskal Levetzau, hvorledes han havde at forholde sig. »De skal hilse paa hendes Naade Grevinden; men der kan De gaa over nu; hun klæder sig paa, saa De behøver blot at lægge Deres Kort. Og derefter skal De hilse paa Kammertjeneren Hr. Løytved; naar De har gjort disse to høje Personer Deres Opvartning, er der ikke videre.«

Lige inden Taflet blev der sagt, at Kongen vilde se Andersen i sit private Værelse. Andersen gik derind, og Kongen kom ham i Møde med Grevinden ved Haanden. »Goddag, Andersen«, sagde han; »det er min Kone her, og det er vores Digter Andersen.« »Gud, jeg kender jo godt Andersen,« sagde Grevinden, »jeg har medvirket i hans Arbejder, f. Eks. »Ravnen«.« Kongen svarede ikke, men saa med et lynende strengt Blik paa hende, og hun tav. Men under Maaltidet, da Andersen sad ved hendes Side, bragte hun igen denne Opera paa Bane og lovpriste dens Melodier. »Kan De huske den og den?« spurgte hun og begyndte ganske sagte at nynne dem ind i Andersens Øre.



Ved en anden Lejlighed, hvor H. C. Andersen længe havde staaet og talt med Grevinden, kom Frederik den Syvende hen til ham og sagde: »Hvad staar han nu her saa længe og snakker om? Jeg ved ikke, hvad der er ved ham, som saadan fængsler Damerne; det maa være noget, jeg ikke kan opdage; men vist er det, de holde allesammen meget af ham«. Andersen skulde jo give et Svar og kom til at sige: »Det maa være skjulte Egenskaber, Deres Majestæt!« »Hvad for noget!« raabte Kongen og saa op og ned ad ham. »Det kan jeg dog aldrig tro; det ser han mig slet ikke ud til.«

Personalhistorisk Tidsskrift, V Rk. 2. Bd., 1905.

Da H. C. Andersen i 1819 drog fra Odense til København, gjorde han paa Rejsen Bekendtskab med en Madam Olsen, som han sluttede sig til. Noget efter, at han var kommet til Hovedstaden, mødte han denne Madam Olsen i Nyhavn; hun standsede ham da og sagde: »Ak, lille Andersen, jeg skulde herop til Forvalter Balling; han skylder mig saa mange Penge, og jeg kan aldrig faa Renterne af ham; nu er jeg virkelig ked af at rende derop, nu kan De engang gaa for mig; giv ham dette Brev, saa faar jeg vel lidt ud af ham.« Andersen gik straks derop; Balling læste Brevet, rystede paa Hovedet og gav saa Andersen en Daler, men tilføjede; »Sig til Deres Moder, at det kan ikke nytte, hun kommer tiere; jeg har saa mange at give til, og hun er her alt for ofte.«

Andersen gik og bragte nede paa Gaden Madam Olsen Daleren. »Naa, hvad sagde han?« spurgte hun. »Han sagde, jeg skulde sige til min Mo'r, at det kunde ikke nytte, hun kom oftere, da han havde saa mange at give til.« »Ak, min Gud,« svarede hun, »hvor er han dog et Svin; han drikker saa forfærdeligt, at han altid er fuld, og saa er det, at han staar og siger saadan noget Vrøvl.«

Andersen troede virkeligt, at hun var den forurettede, og at Manden var fuld, først langt senere gik det op for ham, at det hele var Løgn.

Det var ikke lutter Anerkendelse, H. C. Andersen mødte. En Dag gik han med Oehlenschläger i Frederiksberg Have, og som sædvanlig var han optaget af et nyt Arbejde.

Nationaltidende »Søndag« 30. 3. 1930.

»Det skal ikke være episk og ikke lyrisk og ikke dramatisk,« siger han, »men lidt af alle tre Ting.«

»Det dur ikke,« svarer Oehlenschläger, »hver Ting for sig.«

»Ja,« bemærker H. C. Andersen, »saadan kunde man ogsaa sige: hver Ting for sig: Kul for sig og Svovl for sig og Salpeter for sig. Men saa kom der en Gang en og blandede alle tre Ting sammen, og saa havde han opfundet Krudtet.« »Kære Andersen,« erklærede Oehlenschläger, idet han lægger Haanden paa sin Ledsages Skulder, »bild Dem endelig ikke ind, at De har opfundet Krudtet.«

Hos Etatsraad Edv. Collin i Dronningens Tværgade var H. C. Andersen en næsten daglig Gæst. Da man en Dag ventede ham til Middag, udeblev han, og da han endelig kom, var han i det mest straalende Humør. Han havde paa Østergade mødt en ung, dejlig Dame, vistnok meget fornem, thi fra Gianellis Vinduer havde alle Herrerne tittet ud efter hende. Saa havde hun standset ham midt paa Fortovet og spurgt, om han ikke var den berømte H. C. Andersen, og da han bejaede dette, havde hun sagt, at hun var ganske forelsket i hans »Kun en Spillemand«, og at han endelig maatte give hende et smukt indbundet Eksemplar af denne mærkelige Bog, helst med et lille Vers foran.

Vilhelm Bergsøe: Erindringer fra Aarene 1863-69.

Just som Andersen var naaet saa vidt, kom Teaterlægen Theodor Collin ind i Stuen og spurgte leende: »Hvad er det, jeg hører om dig, Andersen? Der kom en fra Gianelli og fortalte mig, at du midt paa Østergade havde staaet og bukket for Nora Ebbesen. Alle deroppe grinede min Salighed af dig.«

»Men hun var jo klædt som en Prinsesse,« sagde Andersen undskyldende, »og for Resten er der jo hændt Thorvaldsen ganske det samme. Han gik ved højlys Dag ned ad Via Sistina med en Kurtisane, der paafaldende lignede en romersk Principessa, som Thorvaldsen kendte.«

Andersen trøstede sig med, at han og Thorvaldsen dog i Grunden lignede hinanden.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

H. C. Andersen var ganske klar over sit ejendommelige Ydre. Skuespilleren Phister sagde engang til ham i Teatret: »Gud, Herr Andersen, hvor det glæder mig, hvergang jeg ser paa Dem; jeg kan vel sige Dem det nu, De var saa lidt køn i Deres Opvækst, men hvor er det glædeligt at se, hvor De har forandret Dem; De er smuk nu.« Med denne Smiger vilde Phister aabenbart opstille en Fælde for at se, hvor vidt H. C. Andersens Forfængelighed kunde drive ham; men Forsøget mislykkedes. Andersen blev vred og svarede: »Hvor kan De, hvem jeg dog maa anse for et forstandigt og begavet Menneske, et eneste Øjeblik tænke, at jeg tror, hvad De der siger! Jeg ved meget godt, at jeg snarere er grim end køn, men De burde dog respektere det hos mig, som skal respekteres og ikke staa og gøre Nar af mig lige op i mine Øjne. Nu har De spoleret min Aften for mig. Tak skal De have, nu gaar jeg hjem.« Phister tog det Parti sukkende at udbryde: »At man altid skal blive misforstaaet!«

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Første Gang, H. C. Andersen gjorde Bekendtskab med Bjørnstjerne Bjørnson i Rom, var denne i Begreb med at tage en Skjorte paa, han kastede den og omfavnede Andersen i al sin Nøgenhed. — Andersen havde engang været ude at køre med Bjørnson. Da de kom hjem, bad han om at maatte være ene, da han trængte til at hvile sig lidt. Lidt efter stak Bjørnson Hovedet ind og spurgte: »Naa, er han nu blevet kar igen!« Andersen bad om Ro. Nok engang det samme og endnu en 3die Gang. Da tabte Andersen Taalmodigheden og sagde: »Men for Pokker dog, kan De ikke lade mig have Ro da.« Bjørnson blev overordentlig vred og var i nogen Tid meget uvenlig. »Jeg har set Satan i dit Ansigt,« sagde han.

H. C. Andersen talte ofte om en meget original Dame, Enkefru Bügel, som var Modellen til den gamle Baronesse i »De to Baronesser«. Hun sagde engang til Andersen og Thorvaldsen: »I to fordærver jeres Maver ved alle de Retter, I faar i Selskaber. Vil I spise hos mig i Morgen, men I faar kun een Ret?« Thorvaldsen betingede sig da to Portioner. De kom og fik Grønkaal og Champagne. Hun faldt engang og brækkede sit ene Ben, og da hun af den Grund maatte ligge tilsengs, bad hun Andersen om at sende hende en Bog; han sendte hende da en af Ingemanns, men fik den tilbage, »da hun ikke vilde have Religionsstumper rodet op med Trynen.« Saa sendte han hende en Bog af Hillerup, som han ikke havde læst, men hvis Indhold var dette, at en ung Mand, som elskede en ung Pige, hvem han ikke havde Raad til at gifte sig med, for at faa Penge giftede sig med en gammel Kone efter hendes eget Forslag. Dagen efter fik H. C. Andersen et Brev fra Fru Bügel, hvori hun skrev, at nu havde hun gennemskuet ham, og at de efter dette ikke kunde ses, før i Himlen. De saas heller aldrig senere.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Under et Middagsselskab i Wien fik H. C. Andersen noget galt i Halsen og maatte, ledsaget af Vært og Værtinde, gaa fra Bordet, hvor der blev meget stille, medens han hostede og spyttede i et andet Værelse; mod Fruens Protest paastod han, at der havde været en Knappenaal i Kødet, som han havde slugt, og som han tydeligt følte siddende derinde; den Aften og den følgende Dag var han meget urolig for Følgerne. Ængstelsen var saa stærk, at den ganske havde fordrevet Frygten for, at en lille Prik over det ene Øjenbryn skulde vokse til en stor Gevækst, der skulde dække det ene Øje, hvilket atter havde bragt ham til at glemme, at han muligvis kunde faa Brok, fordi en havde rørt ham lidt med en Stok i Maven, hvilket endelig havde bragt ham til at opgive Tanken om at faa Ledevand i Knæet, hvilket ved Ankomsten til Wien var meget levende hos ham.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Ugebladet 28. 8. 1932.

Det var i Sommeren 1834, at de to danske Digter-Stipendiater, den lange og ranglede H. C. Andersen og den lille, tykke og firskaarne Henrik Hertz, traf hinanden i Rom.

De kunde ikke lade være med at drille hinanden saa smaat, naar de var sammen. En Dag spadserede de gennem en Orangelund, hvor de glødende Frugter hang saa højt, at kun Andersen kunde naa dem. Idet han plukkede nogle af dem, sagde han til Hertz: »Der kan De se, lille Hertz, jeg er alligevel den største Digter af os to.« Og han glædede sig ganske barnagtigt over dette sit Fortrin; men da de kort efter befandt sig paa en smal Klippesti, hvor Klippen skraanede brat ned paa den ene Side, blev Andersen svimmel og ængstelig for sit dyrebare Liv. Han vaklede lidt, da de skulde passere det mest udsatte Sted, greb saa Hertz i Armen og sagde: »Her er nok lige knebent Plads til to; gaa De nu yderst, Hertz!« Denne lo højt ad den andens Ængstelse og sagde drilsk: »Ha, ha, lille Andersen, her er jeg nok den største Digter af os to!«

Julebogen 1922.

Efter at H. C. Andersen tre Gange havde været forelsket, formaaede ingen Kvinder at gøre Indtryk paa ham, selv om anonyme Damer sendte den store Berømthed Presenter, Blomster og Digte, hvori de erklærede ham deres Kærlighed og bad om Stævnemøder. Han indlod sig aldrig paa sligt. I sin Dagbog fortæller H. C. Andersen selv følgende:

»En Dag, som jeg boede i Hotel du Nord, kom en silkeklædt, ung, lidt skæv Pige, bad mig skrive for sig til sin Moders Fødselsdag et Digt. Jeg sagde, hun maatte komme ovenpaa, hvor jeg boede, hun kom lidt senere, fo'r straks hen, satte sig i Sofaen, sprang derfra op paa Forhøjningen ved Vinduet ud mod Teatrets Regissør-Værelse. »Hvor De bor mageløst dejligt!« udbrød hun, »De er min Digter, jeg elsker Dem!« Hun sprang igen hen i Sofaen, strakte sig, omfavnede mig. »Gud bevares! Hvad gaar der af Dem!« udbrød jeg. Hun blev forfærdelig nærgaaende.



»Men har De ingen Moder?« sagde jeg. »Hvad vilde hun dog sige og tro, naar hun saa og hørte Dem saaledes? De er vist sindssyg, De maa virkelig gaa Deres Vej.« Da forandredes hele hendes Personlighed. »De er et ækelt Menneske,« sagde hun, »jeg har elsket Dem, nu hader jeg Dem. Er De en Digter? De ved aldeles ikke, hvad en Digter er.« — »Gaa!« sagde jeg og rystede. Hun løb, jeg fik i Hast Tøjet paa mig, løb hen til Etatsraad Collins. Gamle Madam Thyberg modtog mig. »Men hvad fejler De dog?« spurgte hun, »hvad er der sket?« — »Gud, der har været et Fruentimmer hos mig.« Hun lo, da hun fik Forklaringen.«

Ved at møde Lægen Andreas Buntzen erfarede Andersen, at det var en hysterisk Patient fra Hospitalet, der havde aflagt ham den ukærkomne Visit. Men naar hans Værtinde herefter meddelte ham, at en eller anden Dame havde søgt ham i hans Hjem, mens han var ude, forhørte han sig øjeblikkelig, om hvorvidt vedkommende havde været gal, eller om hun havde set anstændig ud.

En Spøgelse-Historie.

Franz Jürs: Sect og hørt.

Paa et kendt adeligt Herresæde var H. C. Andersen stadig Feriegæst. Den berømte Digter blev naturligvis behandlet med al den Hensynsfuldhed og Opmærksomhed, der overhovedet kunde vises et menneskeligt Væsen.

En Sommerferie havde Husets Datter Besøg af en jævnaldrende Veninde, og disse to syttenaarige Piger, der var i Besiddelse af det mest sprudlende Humør, kunde ikke med deres bedste Vilje holde Respekten for Digteren fuldstændig i Tømme. Det skal nu ogsaa være sagt til deres Undskyldning, at Andersens Person i det daglige Liv meget udæskede de spøgefuldt anlagte i hans Omgangskreds.

De unge Piger vovede det allerforfærdeligste; de lod, som H. C. Andersen, den verdensberømte Eventyr-Digter, var et ganske al-

mindeligt Menneske, et Objekt for deres ungdommelige Overgivenhed; de dristede sig blandt andet til at udøve de sædvanlige Streger, som paa den Tid havde Hævd under Feriebesøg paa Landet. Saaledes gik det til, at Andersen til sin Forbavselse fandt Børster i Sengen om Aftenen og smaa uskyldige diminutive Frøer i Vandfadet om Morgenen — alt arrangeret elskværdigt, men med utrolig Dristighed af de to unge Damer, der ikke anede, hvad de indlod sig paa.

Andersen blev i Begyndelsen aldeles forstemt, to Gange havde han lagt sit trætte Legeme til Hvile paa Børster, og een Gang var der under Sengen blevet placeret et Bur med en Papegøje, der stadig, naar Digteren skulde til at sove ind, kom med et opmuntrende: »Ta'e den med Ro, du gamle!« Til syvende og sidst, under en Sommer-Temperatur paa 20 Grader, da Andersen strakte Fødderne ud paa det forhaabentlig kølige Leje, stødte han disse for Motionen saa nødvendige Organer mod et Varmebækken fyldt med kogende Vand.

Da brast Digterens Taalmodighed: Nu skulde han hævne sig — og han vidste, hvem der var de skyldige. Altsaa tog han sin rige Fantasi til Hjælp og kombinerede en hel Spøgelseshistorie, der ganske skulde tage Vejret fra hans dumdristige Forfølgere.

Hans Felttogsplan var meget simpel, men genial: Om Aftenen sagde han Godnat i Dagligstuen lidt før de andre og begav sig op paa sit Værelse, der laa i samme Gang som de unge Pigers Sovekammer. Her klædte han sig ud som Spøgelse, med hvide Underbenklæder, hvid Manchetskjorte, hvid Nathue samt kridtede sig hvid i Ansigtet. Saa listede han sig ind i de unge Pigers Værelse, krøb op i en af Sengene og trak Tæppet over Ansigtet.

Han var jo vant til at konstruere Eventyr, og derfor mente han, at det ogsaa her i Livet skulde gaa ganske saaledes til, som han bestemte. Hans Tankegang var da ganske simpelt denne: Naar de unge Piger kom op, vilde de straks trække Sengetæppet til Side, tro, at se et Spøgelse og saa løbe skrigende ud og raabe om Hjælp, medens Digteren benytter Øjeblikket til at absentere sig.

Men saadan skulde det ikke gaa. De unge Damer kom op og begyndte under munter Passiar paa Nattoilettet.

Andersen blev ligesaa forbavset herover, som han vilde være blevet, hvis en eller anden havde vovet at rette paa hans Eventyr, men i næste Øjeblik faldt Situationen ham for Brystet: hvad skulde dog dette ende med? Han, der var Undseelsen selv i højeste Potens, han, hvem et kraftigt Ord af en Gadedrengs Mund fik blufærdig til at rødme op over begge Øren — han laa her skjult under Sengetæppet og var Vidne til... hu, ha.

Andersen svedte Angstens kolde Sved! Hvordan skulde han dog slippe ud af denne Fælde, han selv havde opstillet og selv var gaaet i?

Pludselig hørte han en Udtalelse, hvoraf det klart fremgik, at den ene af Komtesserne agtede at skifte et meget intimt Klædningsstykke. Det kunde Digteren ikke staa for, med Hænder, der rystede af Angst, slog han Tæppet til Side og raabte: »Nej, nej! For Guds Skyld, det maa De ikke, for her ligger jeg!«

Disse faa Ord havde en storartet Virkning. Komtesserne stod et Øjeblik som forstenede i den højeste Forbavselse, saa udstødte de et lille Skrig af Overraskelse og forsvandt i dybeste Negligé ud af Døren og ned ad Gangen, medens Andersen frygtelig sønderknust sluskede ind paa sit Værelse.

Den næste Formiddag mødte Andersen ikke ved Frokosttid, han meldte sig syg, og han har sikkert ogsaa haft Feber ovenpaa Nattens Forskrækkelse.

De unge Damer befandt sig derimod overmaade vel og sendte hver en pragtfuld Buket op til Patienten med en hjertelig Tak for Visitten.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Engang var der kommet en Humbugmager til København og gav sig ud for den berømte Maler Kayser; han sendte trykte Breve til alle kendte Folk i København om, at han havde faaet den Bestilling fra Tyskland at rejse rundt for at male alle berømte

Folks Portrætter, og at han derfor bad dem om at komme til sig. H. C. Andersen gik straks derhen og traf dèr R. Bay og Bournonville, og han kom til at tænke: »Det er egentlig meget komisk, at vi tre stormer herhen for at blive berømte.« Senere sendte Hr. Kayser en Skrivelse om, at de ikke kunde blive optagne blandt berømte Mænd, medmindre de betalte 25 Daler hver.

Horsens Avis 17. 8. 1937.

Paa Herregaarden »Lykkesholm« var H. C. Andersen en Sommer Gæst sammen med Skuespilleren Foersom, men ham kunde han ikke lide. En Dag, H. C. Andersen kom ind paa sit Værelse, stod Foersom ganske roligt og brugte H. C. Andersens Tandbørste.

»Genér Dem ikke,« sagde H. C. Andersen.

»O,« svarede Foersom, »det bryder jeg mig sgu ikke om, De fejler jo ikke noget!«

Da Foersom var borte, kom Tandbørsten omgaaende ud af Vinduet.

Men Foersom hjalp dog H. C. Andersen i en prekær Situation. Da de sammen kørte til Odense, havde H. C. Andersen faaet sin Saks i Baglommen. Han satte sig paa den, saa den trængte »en hel Tomme« ind i Kødet, og han kunde føle Blodet løbe. H. C. Andersen maatte ind i en Kro og bade Bagdelen med Eddike, og Foersom maatte klemme Saaret ud.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

William Block fortæller om sin Rejse med H. C. Andersen, at navnlig naar vi skulde til at rejse, rendte Andersen i en Uendelighed paa et vist Sted: »Det er ogsaa ulykkeligt,« sagde han, »at man ogsaa skal have Fantasi i Endetarmen.« Hertz gjorde det samme. Engang da han ikke kunde erindre sig en By, hvori de havde været sammen, beskrev Andersen »Stedet« for ham, og straks stod hele Byen for hans Erindring.

Aarhus Stiftstidende 2. 4. 1903.

Den 31. Juli 1845 afsløredes Mindestenen for Frederik den Sjette i Skanderborg, hvor baade H. C. Andersen, der havde skrevet Sangen, og J. P. E. Hartmann, der havde komponeret Musikken, var til Stede sammen med Studenter-Sangerne, der skulde synge Kantaten.

Dagen efter fejrede Aarhus' Borgere Studenterne ved et Bal i »Polyhymnia«s Sal. Men Vogntoget fra Skanderborg arriverede, før Modtagelsesceremoniellet var i Orden, og maatte vente i bagende Solhede udenfor Frederiksport. Omsider naaedes Torvet; Gæsterne tog Opstilling, og Kvarterværterne hentede hver sin Student. »Jeg stod mellem de Opstillede,« fortæller H. C. Andersen, »et Par Borgere, een efter anden, kom, bukkede, vilde vide mit Navn, og da jeg sagde det, spurgte de: »Det er dog ikke Digteren?« Jeg sagde »jo!« De bukkede igen og gik, de gik Allesammen, ikke en eneste vilde have Digteren — eller maaske skal jeg tro, som man bagefter høflig har sagt, de undte mig saa god en Vært, den allerbedste, saa at jeg tilsidst fik slet ingen; jeg stod forladt og ene som paa Slavemarkedet en Sort, hvem ingen vilde kjøbe; jeg alene maatte tye til et Hotel udi den gode Stad Aarhus.«

Nationaltidende 19. 4. 1938.

H. C. Andersen havde personlig Replikken i sin Magt, i Spøg eller i Alvor. Det viste sig, naar han værgede den Anonymitet, som han lejlighedsvis havde hyllet sig i af Mistillid til den autoritative Kritik. Da Fru Hartmann mente at have opdaget ham og klemt Hemmeligheden ud af Edv. Collin, svarede Andersen hende: »Naa, saa fik han dog Ret, da han paastod, at han kunde bilde Dem det ind.«

Da Heiberg ironiserede over den Hyldest, man i Lund havde ydet Andersen, ved at sige: »Naar jeg rejser til Sverig, maa De være med mig, for at ogsaa jeg kan faa lidt saadan Hyldest,« svarede Andersen, der ikke syntes om Spøgen: »Rejs derover med Deres Kone, og De vil komme til det meget lettere.«

Da H. C. Andersen engang besøgte Ingemann i Sorø, rettede denne følgende Spørgsmaal til Andersen: Horsens Avis 14. 9. 1937.

»Hvis du fik Lov til at faa tre Ønsker opfyldt, hvad vilde du saa ønske?«

Andersen svarede:

»Jeg vilde ønske, at jeg maatte blive en stor Digter, at jeg maatte faa Lykke til at omdanne Menneskene efter det skønne Billede, som jeg bærer i mit Bryst, og at jeg altid maatte leve i et kærligt Minde hos mit Folk.«

»Hvad vilde du saa ønske?« spurgte Andersen, og Ingemann svarede:

»Jeg vilde ønske dette ene, at Guds Vilje maatte ske med mig i alle Ting.«

»Du har Ret,« svarede H. C. Andersen. »Dit ene Ønske er meget bedre end mine tre.«

Forfatteren Carl Bernhard fortæller i et Brev om en Rejse, han foretog sammen med H. C. Andersen fra Sorø til København: Andersen*iana* Vol. V.

Der manglede ikke meget i, at jeg ikke havde bragt min Reisecompagnon med til Kbhavn., men havde maattet lade ham blive i Sorø. Da Deres Vogn var kjørt ind til Byen, opdager Andersen pludselig, under de meest komiske Omstændigheder og paa et ganske aparte Sted, som jeg kun kan beskrive mundtligt, at han havde glemt sin lille Reisesæk paa Bunden af Vognen. Fortvivlelse over al Maade! Ordener, rede Penge, hemmelige Optegnelser, Manuscript til Romanen, Klade til Poemata. Alt hvad intet Menneske maatte kaste Øiet paa, laae netop i Sækken, og kun beskyttet af et Bændel i Stedet for en Laas. Jeg har aldrig seet et Menneske løbe saaledes frem og tilbage paa en Landevei, som vor Ven, der fortalte sin Nød og sine Hemmeligheder til lutter Ubekjendte, der gik paa Veien. Og til denne Gallupperen var han iført dobbelte Underbuxer, to Skjorter, tykt Mavebælte, to Frakker, et uldent Shawl om Halsen og et dito hængende over Skuldrene; Fortvivlelsen bragte ham til ikke at ændse denne

Svedekuur, før Karlen, som var sendt efter Vognen, kom tilbage fra Sorø med Sækken inden Togets Ankomst. Nu kunde han først tænke paa at tage videre, men var da ogsaa halvdød, og nær ved at gaae op i Limingen, som man siger paa Kjøbenhavnsk. Saa fik jeg ham da med til Staden; men denne Skræk vil han have godt af i lang Tid. Og han er dog en temmelig routineret Reiser — men, det lader til, uden Routine. Og i det Hele taget er vor Ven abnorm, thi at Betuttelse kan forvandle Diarhoe til Obstruction, synes mig at være lige stik imod det Ordinaire.

Fyns Stiftstidende 20. 1. 1939.

Ved 16 Aars Alderen fik H. C. Andersen sin store Chance for at komme ind ved Balletten. Den kendte Solodanser Dahlén og dennes Hustru aabnede deres Hjem for ham, og Hr. Dahlén tog ham med paa sin Danseskole. Det var dog ikke ved Balletten, at H. C. Andersen skulde blive berømt, men naaede han ikke andet, saa havde han dog opnaaet at komme ind bag Kulisserne om Aftenen.

En Aften i Aaret 1820 betraadte han som Statist i en stor Folkemængde Det kgl. Teaters Scene i Operetten »To Smaa Savoyarder«.

I dette Stykke maatte alle gaa over Scenen, Maskinfolk, Pyntekonen o. m. a., for at fylde op i Stykkets Markedsscene, og da Hans Christian hørte, at han maatte gaa paa Scenen, skyndte han sig at smøre lidt Sminke i Ansigtet, og lykkelig betraadte han sammen med de øvrige Statister Scenen. Han stirrede paa Lamperækken, Suffløren og det mørke Tilskuerrum. Herom skriver han selv:

»Jeg var i Konfirmationskjolen, der holdt endnu, men i hvor meget jeg end selv børstede paa' den, var den, ligesom Snittet den havde, temmelig daarlig, min Hat var mig alt for stor og faldt mig næsten ned over Øjnene.

Jeg vidste alle disse Mangler, og for at skjule dem gjorde jeg mange højst kantede Bevægelser. Jeg turde ikke holde mig rank,

for da vilde Vesten vise, at den var mig alt for kort, Støvlehælene havde jeg slidt temmelig skæve, og det hjalp ikke paa Holdningen, lang og mager var jeg, og jeg havde erfaret og vidste, at man nok kunde gøre sig lystig over mig. Dog i dette Øjeblik var jeg kun optaget af den Lykke, første Gang at træde frem foran Lamperækken, mit Hjerte bankede stærkt, idet jeg traadte ind... da kom en af Sangerne, som *den Gang* førte et stort Ord, men *nu* er glemt, han tog mig ved Haanden, og spottende lykønskede han mig til min Debut. »Maa jeg præsentere Dem for det danske Folk,« sagde han og trak mig hen imod Lamperne, man skulde le ad min Person, vilde han, jeg følte det, Taarerne kom mig i Øjnene, jeg vred mig løs fra ham og forlod Scenen.«

En ægte Gammel-Romer.

Franz Jürs: Seet og hørt.

Kunstnerparret *Jerichaus* Hus var i Tresserne og Begyndelsen af Halvfjerdserne et enestaaende Samlingssted for alt, hvad København rummede af Aand og Begavelse.

En Aften, lige før Kunstnerparret vilde rejse til Italien, havde Fru Jerichau udstedt Indbydelse efter en stor Maalestok til en Soirée. Saavel hele den rummelige Lejlighed som Atelieret var fuldt af Mennesker, Damer og Herrer i een broget Vrimmel. Fru Jerichaus Husrum var visselig stort, men hendes Hjerterum var endnu større, og hun gjorde ikke Forskel paa sine Gæster, alle skulde have ens Vilkaar. Rundt omkring stod der Borde med Spisevarer i Overflødighed og et Utal af Flasker med de ædleste Vine — men hver skulde tage sin Tallerken og staaende sørge for Ganens Tilfredsstillelse.

Saa sluttede man sig sammen i mindre Grupper, leende og smaasnakkende — alt var Liv og Munterhed. Mad nok, Vin nok, men ... o, ve; der manglede Glas til at drikke den gode Vin af!

En lille Gruppe var samlet i en Stue, hvor der ikke var et eneste Glas. Pludselig udbryder *Kaalund:*

»Hevreka, jeg har fundet det!«

Dermed tog han en antik Grav-Urne, der stod paa en Konsol, tørrede den af og skænkede Vin i den. Med et triumferende »Singodt«, drak han Selskabet til, og de øvrige skyndte sig naturligvis med at følge hans Eksempel.

Lidt efter kom *H. C. Andersen* styrende hen mod Gruppen med sin sædvanlige slingrende Gang, der mindede meget om en stor halvt udvoksen Puddelhvalps.

»Man kan jo slet ikke faa noget at drikke, der er ingen Glas!« udbrød han med den mest irriteret-forkælede Stemme, han brugte, naar der gik ham noget imod, eller han troede sig forurettet.

»Vil Konferentsraaden ikke drikke heraf?« sagde Thomas Lange og rakte ham Urnen.

»Kan man ogsaa det?« spurgte Andersen.

»Det kan man brillant, men man behøver jo ikke at fylde den lige til Randen!«

Andersen skænkede noget let Landvin i den og drak i lange Drag helt ud.

Saa kom Lunet op i Kaalund, han *kunde* ikke dy sig længere, om det saa havde gjaldt hans Liv.

»Men Gud bevares, Hr. Konferentsraaden har da hældt Støvet ud, før De drak?« udbrød han.

»Hvad for noget Støv?« spurgte Andersen forvirret.

»Støvet dèr af den romerske Grav-Urne!«

»Jeg ved ikke... hvorfor skulde der være Støv? Jeg har ikke hældt noget Støv ud!«

»Men det er jo skækkeligt,« fortsatte Kaalund, »det er jo en ægte Grav-Urne med Asken af et Menneske! Nu har Konferentsraaden drukken en veritabel gammel Romer helt og holdent!«

Andersen blev ligbleg:

»Hvad... hvad har jeg?« raabte han, »giv mig et Glas Vand ligestraks, jeg er syg!«

En af de tilstedeværende løb efter Vand, da han kom tilbage, sad Andersen med lukkede Øjne i en Stol. Bagved stod de øvrige



bristefærdige af Latter, kun Kaalund var ulykkelig, men nu *turde* han ikke komme frem med Sandheden; han vidste, Andersen aldrig havde tilgivet ham denne Spøg.

Vor store Eventyr-Digter fik heller aldrig Sandheden at vide, men gik i sin Grav med den Forvisning, at han virkelig ved Fru Jerichaus Afskedsgilde havde sat en »ægte Gammel-Romer« til Livs; men han nævnede det aldrig til nogen.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Da Høldt var ung, skrev han engang et Brev til H. C. Andersen, hvori han i de varmeste Udtryk tolkede ham sin Beundring og den Betydning, han havde haft for hans Udvikling. »Skulde den bly Viol,« stod der, »nogen Sinde udvikle sig til Blomst, saa skulde det første, han gjorde, være at yde ham sin Tak.«

I det første Bind Digte, Høldt skrev, fandtes imidlertid et Digt, hvori han gjorde Nar af Andersen. — Dette skrev Andersen i sit Levned. Høldt mødte ham derefter udenfor Gjethuset, standsede ham og sagde: »De har skrevet saadan i Deres Levned; Folk siger, at det er mig, De sigter til, men det er jo Usandhed — jeg har aldrig skrevet Dem et saadant Brev til. Vis mig det!« Andersen sagde, at det desværre var blevet borte. Høldt smilede vantro.

Flere Aar efter fandt Andersen Brevet mellem nogle gamle Aviser. Han klistrede det op i sit Album. En Aften havde han lovet at vise dette Album hos Henriques og traf da tilfældigt Høldt der. De kom til Brevet. »Hvad er det der,« sagde Høldt »det er min Haand?« »Ja,« svarede Andersen, »det springer vi over — det er et rart Brev — men det er ikke værd, vi læser det.« Høldt vilde imidlertid, og da han havde kastet et Blik paa det, gik han ind i et andet Værelse for at læse det. »Hvad stod der dog at læse i det Brev,« sagde de andre, »Høldt var jo dødbleg, da han saa det.« Lidt efter kom han ind igen leende forlegent og rød i Hovedet og sagde: »Det var da morsomt! Har jeg skrevet Dem et saadant Brev til! Hvorfor skal det gemmes i Deres Album?« »Det bliver der, til De giver mig et smukt Digt i Stedet for,« svarede Andersen.

I »Mit Livs Eventyr« fortæller H. C. Andersen om, da han som fattig Knøs skulde flytte ind i Holmensgade, havde han kun 16 Daler, og Madammen vilde have 20, »— og bad mig nu, til hun om et Par Timer kom tilbage, at give et bestemt Svar paa, om jeg vilde betale de tyve Rigsdaler eller straks gaa min Vej. Der stod jeg saa inderlig bedrøvet, Madammen var gaaet, Taarerne randt mig ned over Kinderne; jeg saae henne over Sophaen hang hendes afdøde Mands Portræt, og jeg var saa ganske Barn, at jeg gik hen og smurte Billedets Øjne med mine Taarer, for, som jeg mente, at den døde Mand kunde føle, hvor bedrøvet jeg var, og maaske da virke ind paa sin Kones Hjerte, saa at hun bestemte sig til at beholde mig for de seksten. Hun maa have indseet, at der ikke var flere Penge at presse ud af mig; thi da hun kom tilbage, sagde hun, at jeg kunne blive for de seksten maanedlig.« Gyldendals Bibliotek. Bind 41.

Da H. C. Andersen gik i Slagelse Skole, saa han engang en ækel stor Skruptudse ligge paa Vejen, hvor han gik; han sparkede til den, saa den foer langt henad Jorden, da han kom hen til den, sparkede han atter til den og saaledes igen i nogen Tid; da gav den engang et højt Skrig fra sig, som et Barneskrig. Det skar ham lige ind i Hjertet, og han angrede bittert, hvad han havde gjort. Først da han mange Aar efter havde skrevet »Skruptudsen«, kunde han med Rolighed tænke paa den gamle Synd; nu havde han gjort Afbigt. William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

For Hans Christian blev Teatret tidligt det store Eventyr. Det var en betydningsfuld Dag for ham, da han første Gang kom i Teatret med sine Forældre for at se et tysk Selskab opføre Holbergs »Den politiske Kandestøber« — som Opera. Imidlertid var Drengens Indtryk af den nye Verden, han fik Indblik i, alt andet end poetisk: »Naa, havde vi bare saa mange Fjerdinger Smør, som her er Folk, da skulde jeg rigtignok spise!« Berl. Tid. 29. 8. 1942.

Horsens Avis 17. 10. 1942.

I sin Dagbog: »Paa Rejse med H. C. Andersen« fortæller Professor Will. Bloch:

Rejsen gik over Odense, hvor vi gik Tur gennem Munkemøllestræde og langs Aaen. Dette var meget behageligt, ikke alene fordi denne Vej er meget idyllisk og venlig, men fornemmelig fordi Andersen om hvert Sted havde saa meget at fortælle. Jeg saa det Sted, hvor han var født, hvor han havde gaaet i Skole, hvor han havde staaet med sin Moder mellem en tæt Skare Mennesker for at se Frederik den 6., og hvor han da, dengang Kongen steg ud af Vognen, havde sagt: »Aa — det er jo ikke mere end et Menneske!« Hvorpaa Moderen havde tysset paa ham: »Er du fra Forstanden, Dreng!«

Fyns Tidende 18. 6. 1943.

H. C. Andersen var engang til Taffel hos Frederik den 7. Der blev drukket godt ved Taflerne hos Frederik den 7. Men H. C. Andersen vidste, hvad han kunde taale og havde sørget for at faa en Karaffel med Vand hen ved sin Side, som han saa benyttede i Stedet for Vinkaraflerne.

Da vilde Kongen skaale med ham. Andersen løftede sit Glas, der var fyldt med Vand.

»Hvad, drikker du Vand,« sagde Kongen. »Værsgod og drik Vin.«

»Naar jeg drikker med min Konge,« svarede Andersen, »bliver Vand til Vin.«

»Det var saagu godt svaret, Andersen,« sagde Kongen.

Horsens Avis 2. 1. 1941.

Under et Besøg i Odense boede H. C. Andersen hos Adjunkt Hauck. Han var en Dag med en af Døtrene paa Besøg i Jomfruklostret. Han fortæller selv derom: »En af Klosterfrøknerne sagde til Jomfru Hauck: »Gud, hvor er De lykkelig, der har ham hos Dem!« — »O, vi har ham saa lidt,« svarede hun, »han er altid ude!« — »De har ham dog om Natten,« sagde Nonnen.

H. C. Andersen bevarede sin fulde Modtagelighed for, hvad man sagde eller skrev om ham, selv efter at han havde fejret store Triumfer. Digteren Welhaven fortæller saaledes, at da han en Dag i en københavnsk Kafé havde sat sig ved et lille Bord sammen med Andersen, saa han med eet dennes Ansigt antage et ulykkeligt og uroligt Udtryk, og ved at følge hans Bliks Retning opdagede han da, at det hang ved en ussel Avis, i hvilken en eller anden Smører havde tilladt sig en næsvis Hentydning til Andersens Ydre. »Hvor kan De,« udbrød Welhaven, »med Deres Verdensry bryde Dem om, hvad saadan en Fyr i et saadant Blad siger om Dem?« — Jeg bryder mig alligevel en lille Smule derom,« svarede Andersen med Taarer i Øjnene.

Georg Brandes: H. C. Andersen som Menneske og Eventyrdigter.

H. C. Andersen kunde ikke fordrage Sødsuppe. Han troede, det skadede hans Mave at spise denne Ret, og han kunde blive helt fortvivlet, naar man serverede den for ham.

H. C. Andersen var jo en hyppig Middagsgæst i det Ørstedske Hjem, og han havde Familien stærkt mistænkt for at have opdaget denne hans Svaghed og derfor ofte benyttede Lejligheden til at drille ham. Sødsuppe var en hyppig Ret paa den Ørstedske Spiseseddel, og det hændte derfor tit, at den arme Digter maatte bekæmpe sin Uvilje og sætte en svingende Portion til Livs.

Tidens Kvinder 24. 11. 1942.

Paa sin 16-aarige Fødselsdag den 2. April 1821, skrev H. C. Andersen et Bønskrift til Jonas Collin, der samme Aar var blevet Det kgl. Teaters Direktør. Det var mod Scenen, Drengens Hu gik, og i Bønskriftet beder han om, at han »i Kunstens Hauge forundes kan en Plads iblandt de simple.«

Dette Ønske blev ikke opfyldt — han blev kun anvendt som Statist og Korist, og hans Lærer, den store Komiker Lindegren, sagde rent ud til ham: »Hjerte har De, og s'gu Hoved med, De maa ikke løbe om her og spilde Deres Tid. De skulde studere. Til Skuespiller duer De ikke, men der er ogsaa andre herlige store Ting uden denne Kunst.« Og saa blev han Digter.

Horsens Avis 1. 4. 1943.

William Block: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Heiberg sagde engang til H. C. Andersen: »De maa da ikke tro, at De er saa stor en Digter, fordi de udenlandske Blade omtaler Deres Skrifter saa gunstigt; De ved da nok, hvorledes saadan noget gaar til; det er Forlæggerne, der betaler derfor.« Andersen svarede: »Men sig mig, Hr. Professor! De har dog ganske den samme Forlægger som jeg, hvor kan det da være, at De aldrig nævnes med et eneste Ord?« »Han har ikke »villet spendere« noget paa mig,« svarede Heiberg. — Engang, da Heiberg havde revet Andersen meget ned i sit Blad, gik han til ham og spurgte, hvad han dog havde gjort ham, siden han var ham saa fjendsk. Heiberg svarede: »Kan det trøste Dem, saa siger jeg Dem, De er en virkelig Digter, men De er saa saare forskellig fra mig.«

Politiken 28. 5. 1942.

En Vinterdag i 1820 stod Forfatteren Just Matthias Thile ved sin Skrivepult og arbejdede, da det bankede paa hans Dør. Han gik hen og lukkede op. Det var førend det blev almindeligt selv i pænere Huse at have Entré; fra Stuen kom man dengang lige ud paa Trappen. Der stod en ung Mand derude; det var H. C. Andersen. Da han kom ind i Værelset, var han usandsynlig at se til. Han var femten Aar, mager og ranglet, med langt, hørgult Haar, i den uheldigste Alder, med en uforholdsmæssig stor Næse og smaa, nervøst plirrende, skraatstillede Øjne, ingen Skuldre, men et Par Arme som en Gibbon og i en Paaklædning, der var stykket sammen af Tøj, som øjensynligt var møntet paa Mennesker af alle andre Kalibre end paa Drengen her. En graa, luvslidt Frakke, af hvis Ærmer de røde Haandled ragede ud; gule Nankinsbukser, der stumpede oppe paa de knoglede Ben; et Par skrækkeligt revnede og medtagne Støvler; en spraglet Klud bundet stramt om Halsen og en altfor stor Hat, som var en Gave fra Syngemester Siboni.

Mennesket anbragte gesvindt Hatten ved Stolen ved Døren, bukkede og gav sig uopholdelig og med en rivende Tungefær-



dighed til paa Fynsk, Syngefynsk, at deklamere et Digt, han paastod, han selv havde skrevet, gik derefter sporenstregs over til at gengive en Scene af Oehlenschlägers »Hagbart og Signe,« bukkede, bukkede igen og takkede for Gud ved hvilken Venlighed, snubbede Hatten og forsvandt ud af Døren.

Thile havde sat sig paa en Stol og paahørt Optrinet uden at faa et Ord indført; der havde været noget overrumplende men samtidigt uskyldigt og henført, noget jammerligt rørende og urimelig komisk over Personen, og Forestillingen var forbi, førend Thile formaaede at fatte sig paa Situationen. Nu bed han sig i Tungen for at prøve, om han ikke havde drømt hele Scenen; saa gik han igen tilbage til sin Skrivepult og var lige klog.

Denne lille Komedie udspilledes hos flere af Datidens velsituerede Borgere, som af Professor Høegh-Guldberg var blevet opfordret til at tegne sig som »ædelmodige Velgørere« for den hjælpeløse Dreng, der uimodstaaeligt trængte sig ind alle Vegne, hvor han anede at have en Chance for at finde den akademiske Dannelses Hjertelag, der var hans eneste Udvej i den vildfremmede Verden, København. Paa denne Vis forekom det Ynglingen, at han afbetalte lidt paa de Gaver, han modtog i Almisse.

William Bloch: Paa Rejse med H. C. Andersen.

Fra sine Rejser med H. C. Andersen fortæller Professor Will. Bloch i sin Dagbog:

I Morges kom Musikeren Thorald Jerichau (Søn af Billedhuggeren, Professor Jerichau) og tog gale Billetter til os til Teatret, ligesom han ogsaa ved Bortgangen medtog Andersens Hat i Stedet for sin egen. Andersen blev frygtelig gal i Hovedet, smeldede Hatten mod Bordet (den har senere i Vreden faaet saa mange Knubs, at den næsten ikke er til at genkende) og sagde: »Det Satans Fæ! Nu har han taget min Hat.« I Vognen tog han den af Hovedet og sagde i fuldt Alvor: »Nu bliver jeg bestemt ganske skurvet i Hovedet — hele Panden klør paa mig.« Jeg tilbød da at skifte Hat, og han sad med min lille, runde Hat paa Skjæv

og med Bule i og saa meget friskfyragtig ud. Nu er Vreden gaaet over; han ligger paa Sofaen og sover uden Tænder, men for et Øjeblik siden sang han: »O, Thorald! kom tilbage! Alt med min stjaalne Hat!«

A. Andersen: H. C. Andersen — Liv og Digtning.

En Gang — det var en Sommer i Treserne — opholdt H. C. Andersen sig hos en bekendt Redaktør i en mindre jydsk By, og det traf sig, at Frederik den Syvende samtidig var paa Gæsteri og paa sin joviale, ligefremme Maade deltog i Udflugter og Smaafester.

En Dag, da man havde spist til Middag, tog man sig en lille Motion efter Bordet, Kongen gik i Spidsen, dampende paa sin Merskumspibe. Bagerst gik Digteren i sin lange, sorte Frakke, med høje Flipper, tungt arbejdende sig frem paa de store Fødder. Det var hans forfængelige Gemyts største Tilfredsstillelse at være kendt, hvor han kom frem, og den gemytlige Majestæt, der havde et aabent Øje for Andersens smaa Naragtigheder og pudsige Udseende, naar han pyntede sig, fik Lyst til at drive en lille Spøg med ham.

Der stod et Par smaa, fattige Børn ved Vejen. De kendte ikke Kongen, der gik hen til dem og trykkede en Sølvmønt i Haanden paa dem.

Andersen var standset bagved og stod nu med Hænderne paa Ryggen og stirrede ud over Landskabet, helt hensunken i sine egne Tanker.

»Kan I se den Mand, der staar der henne, Børn?«

Det kunde Børnene da nok.

»Naar han nu kommer hen til jer og spørger jer, hvem han er, saa skal I sige: »Du er den grimme Ælling!« Kan I huske det?«

Det kunde da Børnene ogsaa nok.

Efter saaledes at have instrueret de smaa Fyre, gik Kongen med Selskabet tilbage, spændt paa at se, hvorledes Andersen, der

var saa overbevist om sin egen Skønhed, vilde optage en saadan barnlig naiv Ytring af en lille Drengs Mund.

Digteren stod endnu fordybet i sine Betragtninger, da Kongen kom hen og slog ham paa Skulderen, medens de andre holdt sig lidt tilbage og ventede paa, hvad der vilde ske.

»Naa, hvad staar De og tænker paa, Andersen?« sagde Kongen, »Er De igen i Færd med at lave os et af Deres geniale Eventyr?«

»Aa, Deres Majestæt, nu smigrer De, eller ogsaa gør De Nar.«

»Nej, vist ikke,« og Kongen begyndte atter at gaa hen ad Vejen, medens Digteren fulgte med. »De er i Sandhed mellem vore største Mænd, hvis Arbejder ikke blot er kendt over hele den civiliserede Verden, men hvis Skikkelse ogsaa har prentet sig ind i ethvert Barns Bevidsthed Landet over.«

»Aa, nu smigrer De igen, Deres Majestæt. Jeg er jo nok godt kendt, men saa kendt tror jeg dog ikke, jeg er.«

»Har De været her ude før?«

»Nej«, det er første Gang, saavidt jeg husker.«

»Godt, lad os saa gøre et Forsøg.« Han var imidlertid naaet hen til de to smaa Fyre der skelede hen til den lange, magre Mand, lidt ængstelige for, hvordan det vilde spænde af. »Der staar nu et Par Gutter, se hvor de skæver til Dem, tror De ikke, de ved, hvem De er?«

»Mon de virkelig skulde kende mig?«

»Ja, det kan De være sikker paa, spørg De dem bare.«

Andersen vilde nødigt til det, i ubestemt Frygt for, at hans Forfængelighed skulde lide et Nederlag, naar Drengene bare maabede paa ham. Endelig tog han dog sin Beslutning og gik hen til dem. »Kender I mig mine smaa Venner?« spurgte han usikkert.

»Ja,« sagde den mindste, der var blevet frejdig ved den venlige Tiltale, »det gør vi da rigtignok.«

»Hvem er jeg da?«

»Du er »Den grimme Ælling«.

De andre gottede sig over Andersens forbavsede Ansigt, og Kongen kæmpede med Møje mod Latteren. Men Digteren mær-

kede intet. Hans Ansigt var blevet alvorligt, og der glimtede en Taare i hans Øjne. Han tog det lille Barn op paa sin Arm og saa paa det med næsten faderlig Ømhed. »Ja, mit Barn, det er rigtigt. Jeg er den ækle, grimme Ælling, der til sidst blev en Svane. Saadan vil det maaske ogsaa gaa dig«. Og idet han satte Drengen varsomt ned, klappede han ham paa Hovedet og sagde — mere til sig selv end til ham: »Tænk engang, at du har kunnet forstaa det.« Og dermed gik han igen videre i sine egne Tanker uden at huske paa de andre, der var blevet ganske stille. Der var ingen, der nænnede at sige noget til Andersen, som hele Aftenen var i en ejendommelig blød Stemning, og som hele sit Liv troede, at den lille barbenede Dreng paa den jydske Landevej forstod Sammenhængen mellem hans Livs Historie og den om »Den grimme Ælling«.

H. C. Andersen var i Efteraaret 1844 daglig Gæst hos den danske Kongefamilie paa Føhr og levede i fortrolig Omgang med den og den hertugelige Augsburgske Slægt. Fra dette Ophold har han fortalt følgende:

Georg Brandes: H. C. Andersen som Menneske og Eventyrdigter.

Det havde hørt til hans unge Dages Krænkelser, at den Stiftprovst, som i sin Tid havde konfirmeret ham og behandlet ham ilde, havde gjort ham den Tort at stille ham som fattig Dreng nederst paa Kirkegulvet blandt Kapellanens fattige Konfirmander, skønt han hørte til oppe mellem Provstens egne. Han erfarede tilfældigt at denne Mand nu havde Embede paa Øen Føhr. »Jeg bad da Kongen«, sagde Andersen, »om jeg for en Gangs Skyld maatte faa Lov til at faa en af de kongelige Vogne med rød Kusk og Tjener, som de brugtes af selve det kongelige Herskab, til min Raadighed for i en saadan Vogn at aflægge en Visit. Kongen sagde smilende: »Meget gerne«, og saa kørte jeg da hen i den kongelige Vogn med Topper paa Hestene, med Kusk og Tjener at aflægge min gamle Stiftprovst et Besøg; Vognen blev holdende udenfor, mens jeg var derinde. Det var den Hævn, jeg tog.«

A. Andersen: H. C. Andersen — Liv og Digtning.

Naar H. C. Andersen følte sig saaret, var Grunden ofte den, at man ikke fulgte Oplæsningen af hans utallige Manuskripter med den tilstrækkelige Andagt. Det var ogsaa i andre Huse end det collinske, at han baade i Tide og Utide kom med Papirer i Lommerne, og mærkeligt nok holdt han sig ikke fra de Hjem, hvor han bestemt vidste, at han følte som en Plageaand. Ludvig Christian Müller maatte ogsaa til sidst holde for; men han fortalte saa til Gengæld Andersen følgende Historie:

»Der var engang en russisk Adelsmand, der gav sig af med at skrive Vers og Fortællinger, som han da oplæste for Venner og Bekendte, og han blev til sidst en saadan Plage for disse, at de skyede ham. En Dag, da han just havde noget færdigt, sad han alene, modfalden udbrød han: »Jeg vilde i dette Øjeblik være glad ved en hvilken som helst Tilhører, om det saa var Fanden selv!« Fanden indfinder sig øjeblikkelig, og der oprettes en Kontrakt, ved hvilken Fanden forpligter sig til — paa sædvanlige Betingelser — at være hans stadige Tilhører. Oplæsningen begynder, Fanden vrider sig ynkeligt og vil flygte —!« men inden Müller fik Historien færdig, blev det dog Andersen for hedt, han holdt for Ørerne og raabte: Aa, hold op, hold op, jeg ved jo meget godt, det er mig, De mener.«

»Elverhøj« og »Laserne.«

H. C. Andersen sværmede ikke for Nordmændene. Deres pludselige Indfald og Stemningsudbrud gjorde ham bange, og selv om de Nordmænd han havde truffet, nok kunde sige ham Behageligheder, saa kunde de ogsaa sige saa meget, der ikke var behagelig for ham at høre.

I en Samtale, som H. C. Andersen i Begyndelsen af 1850'erne havde med Camilla Collett, fik han Luft for sin Sindsstemning overfor Nordmændene; men hans Ord faldt meget uheldigt ud, da han ikke vidste, at Fru Collett var Henrik Wergelands Søster, eller at Kærligheden til Broderens Modstander, Welhaven, var blevet hendes Livs Tragedie. De mødtes i et Selskab, og Fru

Collett havde venligst begyndt Samtalen med at forsikre H. C. Andersen om, at han i Norge havde vundet sig en interesseret Læsekreds, og saa fortsatte hun med at spørge, hvorfor han aldrig i disse mange Aar havde været i Norge — det var jo dog Eventyrlandet fremfor noget andet Land.

»Nej, det turde han ikke vove. Nordmændene var ham for stærke, dem gik han helst af Vejen for. Jeg har en Gang i Udlandet truffet en Nordmand, men Gud bevare mig!«

»Bevares! hvem var da det?«

»Det var saamænd en af Deres store Digtere, det var Welhaven.«

»Ja, Welhaven! For ham vil vi andre intet Ansvar have. Det er nu engang hans Væsen, som vi alle finder os i. Det maa tages som et uundgaaeligt Udslag af et overmægtigt sprudlende Liv, som hans Digtning ikke kan rumme.«

»Der var ogsaa en anden Nordmand, endnu umuligere for mig, og som jeg næppe vilde kunnet undgaa under et Besøg oppe hos Dem.«

»En værre endnu? Gud, hvem var da det?«

»Wergeland, mener jeg.«

Da H. C. Andersen gav sig til at servere et Par Smaatræk af, hvad han havde hørt om »den norske Udigter,« greb Husets Værtinde ind og præsenterede »med al Anstand« sin norske Gæst som Wergelands Søster. Fru Collet vilde prøve at tage Situationen humoristisk og bad H. C. Andersen gøre det samme; men han var blevet alt for forskrækket, rejste sig og forsvandt ud af Døren »efter et Par skyndsomme Buk.«

A. Andersen: H. C. Andersen — Liv og Digtning.

Den barnlige Tro, som H. C. Andersen bevarede Livet igennem, og som holdt ham oppe i alt, kommer paa en rørende Maade til Udtryk gennem en Begivenhed, han meddeler fra sin Barndom: »Enkelte Dage i Høsten tog min Moder mig med ud paa Marken for at samle Aks. Jeg gik dèr, som den bibelske Ruth gik

paa Boas' rige Ager. En Dag kom vi paa et Sted, hvor der var en bekendt ond Forvalter; vi saa ham komme med en frygtelig stor Hundepisk; min Moder og alle de andre løb, jeg havde nøgne Fødder i Træsko og tabte disse; Kornstubbene stak mig, jeg kunde derfor ikke komme rask afsted og blev tilbage alene, allerede løftede han Pisken, jeg saa ham op i Ansigtet og sagde uvilkaarligt: »Hvor tør du slaa mig, da Gud kan se det!« Og den strenge Mand blev med eet ganske mild, klappede mig paa Kinden og spurgte mig, hvad jeg hed, og gav mig Penge; da jeg viste min Moder disse, sagde hun til de andre Folk: »Det er et mærkeligt Barn, min Hans Christian, alle Mennesker er ham god, og selv den onde Karl har givet ham Penge.«

Georg Brandes: H. C. Andersen som Menneske og Eventyrdigter.

I Selskabslivet viste H. C. Andersen sig elskværdig til alle Sider; ogsaa hans Heftighed i Diskussionen var elskværdig, kun nu og da, naar hans ømmeste Streng berørtes, kunde han virke forstemmende. Kort efter at »Kongsemnerne« var udkommet, var der i en Kreds, hvor man skarpt fulgte med i alt værdifuldt Nyt, ved Bordet megen og livlig Tale om Stykket og den da endnu ukendte Ibsen. Ogsaa den smukke og fine Dame, Andersen havde til Bords, var ubesindig nok til at tage Del i denne Samtale og bl. a. rette Spørgsmaal om den norske Digter til ham. Svaret kom i Skikkelse af dette utaalmodige Udtryk: »Har De, Frue, nogen sinde hørt Tale om en dansk Digter ved Navn *H. C. Andersen?*«

Georg Brandes: H. C. Andersen som Menneske og Eventyrdigter.

H. C. Andersen fortæller, at da han kom hjem fra Grækenland, henvendte en gammel københavnsk Dame de Ord til ham: »Har De nu, Hr. Andersen, paa Deres lange og mange Rejser set noget ude, der er saa dejligt, som vort lille Danmark?« »Ja, det ved Gud, jeg har!« svarede han, »jeg har set meget smukkere.« »Fy!« udbrød hun, »De er ikke Patriot.« Det er betegnende, at han, som fortæller dette, har skrevet det bekendte Digt: »Jeg tror, der er skønnest i Danmark.«

I sin Optegnelsesbog skriver H. C. Andersen for Løverdag den 8. November 1851:

H. C. Andersens Optegnelsesbog.

I denne Aften kom en pjaltet sygelig Skikkelse ind i min Stue. Det var en forhenværende Skuespiller Bigum. Han har for et Par Aar siden kommet med humoristiske Tiggerbreve. »Kun en Skuespiller« husker jeg, han skrev, og fortalte at han med hullede Støvler skulde gaa til Kjøge for at give en Declamations-Forestilling. — Nu kommer han fra Hospitalet, hans Fod var sat af. — »Jeg har ikke været her længe hos Dem, og,« tilføjede han med en Slags Stolthed, »jeg gaaer kun til Kunstnere, skjøndt jeg kommer uden Kjole paa Kroppen, som dog er vel stærkt sagt — Kjole har jeg som den er. Nu tager jeg til .... for at blive borte for Verden der.« — Jeg gav ham lidt Penge og et Par Æbler. — »Vil De række en ringe Mand Deres Haand,« sagde han. — Jeg havde Angest for det, han saae syg og skiden ud. Men jeg kunde ikke sige nei, rakte ham Haanden, og — da han var borte, styrtede jeg ud og vaskede mig, men endnu hele Aftenen kløer den.

I de tre Aar, H. C. Andersen vagabonderede i København, inden han kom til Slagelse lærde Skole, var det stadig Teatret, der tiltrak ham. Hjemme i Odense havde han hørt, at saaledes som det gik et Menneske Nytaarsdag, saaledes vilde det gaa hele Aaret. Hans højeste Ønske var da, at han i det nye Aar maatte faa en Rolle i et Stykke og saaledes komme frem paa Scenen. Med denne Tanke lister han sig Nytaarsdag ind paa Det kgl. Teaters Scene. Teatret var lukket, men ikke Opgangen til Scenen, denne bevogtedes af en gammel halvblind Portner, men ham smuttede Andersen med bankende Hjerte let nok forbi. Saa snart han er inde paa Scenen, falder han paa sine Knæ og skal nu til at fremsige et Stykke af et Digterværk, som han i Forvejen havde lært udenad, men han kan ikke mindes et eneste Ord. Da folder han sine Hænder og beder med tydelig Stemme sit »Fader vor« og gaar saa bort i den trygge Forvisning, at han nok skulde komme frem i en Rolle i det nye Aar.

A. Andersen: H. C. Andersen — Liv og Digtning.

H. C. Andersens Optegnelsesbog.

H. C. Andersen fortæller i sin Optegnelsesbog: En Dag paa Glorup, de vare alle tagne i Besøg — jeg vilde være hjemme, kom en Madam fra Nyborg og vilde have, at Excellencen skulde tage Actier i hendes Garveri. Jeg lod hende slaae en Convolut om sine Papirer og sagde, at hun maatte skrive udenpaa til Excellensen Moltke, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrog *etcetera!* — Det var hende svært at skrive det første: »Jeg er kun et Fruentimmer!« sagde hun, og da hun kom til *etcetera,* standsede hun — sukkede og skrev *extra!*

Illustreret Tidende 26. 12. 1897.

Hos Digteren B. S. Ingemann i Sorø kom der ofte Besøg om Sommeren, og blandt de, hvis Ophold i Sorø altid blev imødeset med Længsel af Husets Venner, var H. C. Andersen, og stor var Ingemanns Glæde ved at se Stuen fuld med H. C. Andersen som Midtpunkt. Efter Te læste Andersen gerne højt, og de øvrige Gæster sad alle rundt om Bordet og lyttede til med spændt Opmærksomhed.

En Aften var det dog nær glippet for ham; han havde lovet at læse et større Arbejde, som endnu ikke var udkommet i Trykken. Andersen mødte med et bedrøveligt Ansigt: en pludselig Hæshed gjorde ham det umuligt at holde sit Løfte. Dog — han vidste at hitte paa Raad og benytte de Tropper, der stod til hans Raadighed; han valgte de to yngste af Selskabet, Døtre af Digteren Chr. Wilster, som han sandsynligvis ansaa for at være de føjeligste, til at læse højt i hans Sted. Deres svage Protest nyttede intet, naar de havde baade Ingemann og Andersen imod sig, og de maatte læse »Dyndkongens Datter« højt, om hvis Indhold de jo ikke kunde have Spor af Begreb. Andersen dirigerede selv Oplæsningen; saa snart han fandt et Ophold passende, lod han dem skifte, for at de ikke skulde blive trætte.

Paa denne Maade fik Andersen opfyldt sit Løfte til Selskabet, og samtidig var det en Tilfredsstillelse for ham selv, at hans nyeste Eventyr blev læst højt blandt hans Venner.


Mühlhausen

»I Sverrig.«

I sin Rejseskildring »I Sverrig« fortæller H. C. Andersen: Som jeg sidder i min Stue kommer Værtindens lille Datterdatter ind, et net lille Barn, der var lykkelig ved at se min brogede Natsæk, min skotske Plaid og det røde Safian i Kufferten; jeg klippede i Hast til hende, af et Ark Papir, en tyrkisk Moskee med Minoreter og aabne Vinduer, og hun styrtede lyksalig afsted. Lidt efter hører jeg megen Talen høit ude i Gaarden, jeg havde en Anelse om; at det gjaldt min Udklipning; jeg traadte sagte ud paa Træ-Altanen, og saae nede i Gaarden Mormoer staae og løfte med straalende Ansigt min Udklipning høit i Veiret. En heel Skare Dalkarle og Dalkuller stode rundt om, alle i Kunstextase over mit Værk, men Ungen — den lille, velsignede Unge — skreg og rakte Hænderne op efter sin lovlige Ejendom, som hun ikke maatte beholde, da den var altfor deilig. Jeg listede mig, høist smigret og opmuntret, ind igjen, men et Øjeblik efter bankede det paa Døren, det var Mormoer; hun kom med en heel Tallerken fuld af Peberkager.

»Jeg bager de bedste Peberkager i Dalarne,« sagde hun, »men de have de gamle Faconer fra min Mormoers Tid; Herren klipper nu saavel, skulde han ikke kunne klippe os nogle nye Faconer!«

Og jeg sad den hele Midsommeraften og klippede Faconer til Peberkager.

E. Collin: H. C. Andersen og det collinske Huus.

Det engelske Sprog mestrede H. C. Andersen ikke saa godt; han har selv fortalt, at Dickens sagde til ham: »Tal hellere Dansk, det forstaar jeg bedre.« I London raadede man ham til at optegne Navnet paa den Gade, i hvilken han boede, for, hvis han gik vild, at kunne vise en Konstabel dette. Han fulgte Raadet, standsede ved Gadehjørnet og opskrev de Ord: »*Stick no bills*« (Forbud mod at opslaa Plakater). Han gik derpaa vild, men viste sin Seddel til en Konstabel; Følgen var, at han blev ført til en Politistation og først frigivet, da den danske Konsul indfandt sig og forklarede, at han ikke var gal.

E. Collin: H. C. Andersen og det collinske Hus.

I den mundtlige Samtale, hvor Ironien var med, og H. C. Andersens Humør kunde gøre sig gældende, kunde han være uforlignelig morsom. Han havde næsten hver Dag en pudsig Fortælling om et eller andet, der var hændet ham, og man kan ikke undre sig over, at Kommandør Wulff engang efter en saadan Fortælling greb sig i Haaret og raabte: »Det er Løgn, det er Djævelen gale mig Løgn, saadan noget passerer aldrig os andre,« — en Scene, som Andersen gav meget morsomt. Man maa have *set* ham fortælle en Situation som den, da han i Tyskland gik ind i et Apotek og forlangte »Americhanisches Oel.« Ingen forstod ham, men da han gjorde sig forstaaelig ved nogle Fagter, som en erfaren Læser selv vil kunne tænke sig, udbrød Personalet: »Ah, Ricin-Oel.«

Jonas Collin: H. C. Andersens sidste Leveaar.

Paa sin Hjemrejse fra Spanien var H. C. Andersen sammen med Jonas Collin naaet til Fredericia, og de gik allerede til Sengs Kl. 8, da de vare meget trætte, og Andersen havde paadraget sig en Forkølelse. Jonas Collin skriver:

Vi vare netop ved at falde i Søvn, da det bankede paa vor Dør. Andersen foer op og kaldte paa mig: »Du maa staa op,« sagde han, »her er vist Tyve.« — »De banker ikke paa,« svarede jeg og vilde sove videre, men paa Andersens gentagne Anmodning stod jeg op og aabnede Døren. Udenfor stod Hotellets Vært og gjorde mange Undskyldninger, fordi han havde vækket os, men Byens borgerlige Sangforening havde indfundet sig for at bringe Andersen sin Hyldest. »Hvad skal jeg arme Menneske dog gøre?« klagede Andersen. — »Du har ikke andet at gøre end at klæde dig paa og gaa ned og lade dig hylde.« — »Gaar du ikke med?« — »Nej Tak, det er jo ikke mig, der er Bud efter.« Der var mørkt i Værelset, og under Forsøget paa at finde Tændstikker væltede Andersen forskellige Genstande, der stod paa hans Natbord, bl. a. et Glas Vand. Endelig fik vi tændt Lys, men idet Andersen traadte ud af Sengen, satte han Foden i det nedstrømmende Vand. Han udstødte et Skrig og vedblev under Aftørringen at sige »Hussa«!

Men Modgangens Tid var endnu ikke forbi. I Skyndingen fik han sine Benklæder forkert paa; det maatte nødvendigvis gøres om, andre Smaauheld ved Paaklædningen kom til, og Fortvivlelsen steg. Men saa fik han med ét Øje for Situationens komiske Side og brast i Latter. Nogenlunde anstændigt paaklædt kom han langt om længe ned i Salen, og lidt efter hørte jeg Sang dernede fra. Med korte Mellemrum, i hvilke jeg ikke kunde høre noget, gentog dette sig, og saa kom Andersen op. »Naa, hvordan gik det dig saa?« spurgte jeg. »Forfærdeligt, jeg har prostitueret mig aldeles,« svarede han, »jeg blev sat paa en Forundringsstol, der blev holdt en Tale til mig, og saa sang de og raabte Hurra. Noget maatte jeg jo sige, og saa takkede jeg for Modtagelsen ved Hjemkomstens første Øjeblik og for den smukke Sang. Jeg spurgte, hvem der havde skrevet de kønne Ord (jeg havde selvfølgelig ikke forstaaet et Muk af dem), og saa blev der svaret, at det var mig selv, der havde skrevet dem. Det er jo skrækkeligt.« Jeg trøstede ham, saa godt jeg kunde, og snart efter sov vi.

Jonas Collin: H. C. Andersens sidste Leveaar.

Paa en Rejse kom H. C. Andersen til Bern og vilde der besøge Pastor *Baggesen*. Han spurgte en Droschekusk, om han vidste, hvor Baggesen boede. Ja, det vidste han godt, og Andersen satte sig da op i Vognen. Efter at Kusken havde kørt ham et langt Stykke Vej, blev Andersen opmærksom paa, at han altid drejede til samme Side, og det gik snart op for ham, at Vognen ad en meget lang Omvej nærmede sig det Sted, hvorfra den var kørt ud. Endelig standsede Kusken og forlangte en ublu Betaling. Andersen, som vidste, at Taksten rettede sig efter Vejlængden, sagde ganske rolig til Kusken: »De er ikke Schweizer.« Kusken protesterede, men Andersen fastholdt sin Paastand, og da den forbavsede Kusk tilsidst spurgte, hvorfor Andersen ikke vilde tro ham, svarede denne: »Da jeg rejste fra mit Fædreland, som ligger langt, langt borte, sagde man til mig, at i Schweiz kunde jeg stole paa alle Menneskene, de var allesammen ærlige og gode Menne-

sker; men De har jo villet bedrage mig, som havde Tillid til Dem, og derfor kan De ikke være Schweizer.« Kusken blev skamfuld, og det endte med, at han grædende bad Andersen om Forladelse og erklærede, at han ikke vilde have nogen Betaling for Turen, men saa skulde Andersen ogsaa tro, at han var Schweizer. — Andersen baade betalte Kusken og trøstede ham.

I det russiske Blad »Novoja Vremja« fandtes for den 10. Oktober 1895 en Artikel af Hr. Tichanoff: »Af H. C. Andersens Liv.« Denne Artikel gav Anledning til en Avispolemik mellem Jonas Collin og Georg Brandes, hvor Jonas Collin stemplede de Anekdoter, der findes i Artiklen, som »Løgn fra Ende til anden.«

Dr. Georg Brandes' Anekdoter om H. C. Andersen belyste af Jonas Collin.

H. C. Andersens 70-Aars Fødselsdag blev fejret med tilbørlig Pomp. Den gamle Digter modtog talløse Lykønskninger og endog Naadesbevisninger fra den kongelige Families Side. Der blev givet en Festmiddag for ham, men da Maaltidet var forbi, forlangte hans Huslæge, at han straks skulde tage hjem og hvile, idet han hævdede, at dette Overmaal af Indtryk kunde skade ham. Andersen, der i det hele var ængstelig for sin Sundhed, og som havde Skræk for Døden, lystrede straks. Da han var kommen hjem og var bleven alene, fik han imidlertid et pludseligt Anfald af Melankoli; han kedede sig, og antagelig var hans Trang til Hyldest endnu ikke helt tilfredsstillet. Han sendte saa sin Tjenestepige op til et ungt Menneske, han kendte, og som boede en Etage højere oppe i samme Hus, med Anmodning om at se ned til ham. Den unge Mand indfandt sig ufortøvet. »Her kan De se,« sagde Andersen grædefærdig, »jeg — Hans Christian Andersen — den store danske Digter — jeg sidder her ganske glemt og alene i Dag, da jeg fylder 70 Aar.« Den unge Mand, der vidste Besked om alle de Ovationer, Andersen den Dag havde været Genstand for, stod ganske betuttet og vidste ikke, hvad han skulde svare. »Hør nu, min Ven,« vedblev den gamle Mand i en grædende Tone, »gør mig en Tjeneste. Gaa ned paa Gaden og spørg enhver Tigger,

De møder, om han ikke har hørt Tale om Hans Christian Andersen. Siger han Ja, saa sig, at jeg ensomme gamle Mand vil være glad over at se ham hos mig og modtage hans Lykønskning i Anledning af min Fødselsdag. Jeg tænker, at der skal findes en Del saadanne Stakler, der kunde ønske at hilse paa mig«. — Tiltrods for det mærkelige i Andersens Kommission kunde det unge Menneske dog ikke nænne at sige Nej til den store Digters Anmodning, og en Time efter var Andersens Modtagelsesværelse stopfuldt af Tiggere og lurvetklædte Personer. De var alle meget tilfredse med at skulle tilbringe Aftenen hos den berømte Digter, væsenligst rigtignok fordi de regnede paa et godt Traktement og maaske oven i Købet en lille Foræring. Endelig viste Andersen sig i egen Person for dem.

»Goddag, mine Herrer,« sagde han. »Jeg takker Dem mange Gange, fordi De kommer og besøger mig. — Men hvad et det? Her er jo hverken Vin eller noget andet, jeg kan byde,« faldt det ham lidt sent ind, og han befalede saa Pigen at bringe et stort Glas og en halv Flaske Champagne. Han lod selv Proppen knalde, skænkede selv i, og med højt løftet Glas udtalte han højtideligt disse Ord: »Mine Herrer! lad os drikke en Skaal for den store danske Digter, Hans Christian Andersen.«

Dermed drak han ud, bukkede for Tiggerne og trak sig tilbage til sit Kabinet. Staklerne maatte derpaa, uden at have faaet vaadt eller tørt, gaa bort fra dette originale Gæstebud.

Horsens Social-Demokrat 9. 2. 1944.

Paa det Dampskib, der i sin Tid førte H. C. Andersen fra Syra i det ægæiske Hav til Athen, traf han en Perser, som ogsaa havde været med om Bord, da han sejlede fra Neapel til Grækenland. Andersen saa genkendende paa den Fremmede, der saa paa ham igen, nikkede venligt og tog til sin Turban. De bød hinanden Frugter, men kunde ikke med Ord gøre sig forstaaelige for hinanden. Andersen pegede paa den dejlige Stjernehimmel. Perseren tog atter til sin Turban. Andersen fandt imidlertid stadig Trang til at sige noget, og saa forsøgte han sig med, idet han



pegede mod Stjernerne, paa Hebræisk at udtale den første Linie af første Mosebog: »I Begyndelsen skabte Gud Himmelen og Jorden.« Og Perseren svarede med paa Engelsk — det Sprog, han troede var Andersens — at udtale: »Ja, Herre! Sandelig, sandelig!« Dermed var Venskabet sluttet.

Dr. Georg Brandes' Anekdoter om H. C. Andersen belyste af Jonas Collin.

Nogle af H. C. Andersens helt ukendte Beundrere paa den danske Ø St. Thomas havde sendt ham en mægtig Krukke Syltetøj. Andersen holdt meget af søde Sager. Det smigrede ogsaa hans Forfængelighed, at der saa langt borte, hinsides Oceanet, fandtes Folk, som beundrede hans uvisnelige Talent; men samtidig meldte der sig en skummel Forestilling, som ødelagde hans Glæde over Syltetøjet. »Sæt nu, at det Syltetøj var forgiftet,« tænkte Andersen: »om det ikke var Beundrere, men Misundere, der havde sendt mig den Foræring! Jeg kender jo slet ikke det Navn, der staar under det medfulgte Brev, og i de varme Lande tilberedes der jo forfærdelige Gifte. Hvad skal jeg nu gøre?« — Andersen vilde gerne delikatere sig, men han var bange for at smage paa det mystiske Syltetøj. »Stop! nu veed jeg, hvad jeg vil gøre!« — Han tog saa lidt af Syltetøjet fra og sendte sin Pige med det til sin gode Veninde, Fru Collin. — »Dersom De spiser Syltetøjet dèr uden Skade for deres Sundhed, saa kan jeg ogsaa give mig i Lag med det,« tænkte han. Der gik to Dage. Fru Collin lod ikke høre fra sig, og i sin Utaalmodighed besluttede Andersen da selv at gaa hen og høre, om alt var, som det skulde være. »Har hele Familien det godt?« spurgte han Fru Collins Pige, der lukkede op. — »Jo!« svarede hun. »Aha! saa de har det godt,« sukkede Andersen lettet, men straks meldte der sig en ny Tvivl. Det kunde jo være, at de var raske, fordi de slet ikke havde spist Syltetøjet endnu. — Han gik ind i Stuen. Værtinden blev, som altid, glad over at se denne kære Gæst.

»Naa, Fru Collin, hvorledes har De det?« sagde Andersen indsmigrende og anstrengte sig for at opdage en eller anden Forandring ved den hæderlige gamle Dame.

»Tak, Andersen, udmærket,« svarede hun og begyndte at tale om et eller andet aktuelt Emne. — »Hvorfor mon hun ikke siger noget om Syltetøjet?« tænkte Andersen, og han begyndte nu at faa en Mistanke om, at de ikke havde faaet det. Tilsidst kunde han ikke bare sig, men spurgte: »Sig mig, har De faaet min lille Foræring?«

»Aa, Syltetøjet, mener De? Javist har jeg faaet det. Mange Tak!« svarede Fru Collin og fortsatte Samtalen.

»Faaet det har hun, det er godt nok; men har hun ogsaa smagt paa det?« tænkte Andersen. »Men sig mig . . . Hvad syntes De om det . . . smagte det godt?« fortsatte han sit Forhør. »Hvordan det smagte? Det ved jeg virkelig ikke. Jeg gav Børnene det.« — Ny Vanskelighed.

»Men spiste Børnene det?« trængte Andersen paa. — Der blev forhørt desangaaende. Det viste sig, at de havde spist det helt op.

»Og de ere ganske raske?«

»Jo, Tak,« svarede Fru Collin.

»Aa, Gud ske Lov!« sukkede den gamle Digter lettet og beredte sig paa staaende Fod til at gaa hjem for at give sig i Lag med Syltetøjet.

»Men hvorfor var De saa optaget af det?« spurgte Fru Collin. — Den gamle Mand fortalte saa ganske oprigtigt og naivt om sine Tvivl og Ængstelser og var yderst forbavset over, at ikke ogsaa hun var henrykt over hans Opfindsomhed med Hensyn til at beskytte sin dyrebare Person og over den sindrigt udtænkte Syltetøjsprøve.

En Aften fulgte H. C. Andersen Jenny Lind hjem fra et Selskab, hvor hun havde været sammen med Bournonvilles, der paa Hjemvejen gik et langt Stykke foran dem. Det var Maaneskin, og Andersen var meget sværmerisk stemt og vilde netop til at erklære hende sin Kærlighed i rigtige poetiske Ord; men ligesom han begynder sin høje Flugt, udbryder hun: »Nå, Anderson! Nu rakt ut med långa skankarna! de andra är redan hemma!«

Charlotte Bournonville: Erindringer fra Hjemmet og Scenen.

Odense Bys Bog om H. C. Andersen.

I Begyndelsen af December Maaned 1867 var der et vist Røre i Odense By, der alt i nogen Tid havde forberedt sig paa at overrække Byens berømte Søn, Hans Christian Andersen, det Diplom, som udnævnte ham til Æresborger. Det var meddelt Digteren, og han havde med inderlig Glæde takket for »den usædvanlig store Ære, min Fødeby vil forunde mig.«

Godt var det, at han var blandt Venner, der forstod ham og holdt af ham; hans følsomme Hjerte trængte jo til Sympati og Kærlighed baade i gode og onde Dage.

Natten før Festen sov han slet ikke. Der var jo nu først den slemme Tante Tandpine, hendes Forfængelighed Satania infernalis, der kan mase og kvase og gøre til en krympende Orm. Han har kendt hende, han har beskrevet hende! Dertil kom Uro og Sjæleangst.

I Bispegaarden gik Andersen i dybeste Bevægelse. Han skriver selv om denne Stund: »Det lyste inde i mig, hver Svaghed, Fejl og Synd i Tanke, Ord og Gjerning. Alt sprang forunderligt klart frem i min Sjæl, som var det Dommens Dag, og det var Hæderens Dag! Gud har fornummet, hvor ringe jeg følte mig, da Menneskene saaledes løftede og hædrede mig.«

Til Biskoppens unge Datter sagde han: »Nu kan jeg forstaa, hvorledes den maa være til Mode, som skal halshugges, naar jeg har det saadan, jeg, som Folk kun vil gøre godt«.

Hjalmar Helweg: H. C. Andersen.

Hver Sommer i en Aarrække besøgte H. C. Andersen Familien Kaulbach i Dresden. En Sommer udeblev han, skønt Familien vidste, at han havde været i Byen. Da han næste Sommer kom og blev spurgt, hvorfor han Aaret forud ikke havde vist sig, svarede han: »Ak, Fru von Kaulbach, jeg var allerede her i Gaden, men saa stod der en ganske lille Hund foran Deres Hus og saa saa bistert paa mig, at jeg hurtigt gik min Vej igen.« — H. C. Andersens Frygt for Hunde havde en ganske tvangsmæssig Karakter.

Georg Nygaard: H. C. Andersen og København.

Thorvaldsen og Andersen vandrede Arm i Arm til Teatret og talte sammen om Italien, mens den kolde danske Luft blæste dem om Kinderne. Da de traadte ind i Teatret, rejste Folk sig rundt om for at se Thorvaldsen, der tog Plads i Hofparkettet. Andersen, som ogsaa havde Friplads, maatte til sin Ærgrelse tage Plads i andet Parket, hvor han risikerede at komme til at sidde ved Siden af sin Haarskærer eller den Tjener, der aabnede Døren til de kongelige Gemakker. Først i 1840 opnaaede Andersen Adgang til Hofparkettet. Da han første Gang gav Møde her, stod hans gode Ven, Admiral Wulff, der og gav ondt af sig:

»Det er dog Satans med alle de Forfattere, vi har faaet herind. Se, dèr sidder nu Andersen paa Ekscellence den eller dens Plads. Hvem Fanden giver dem alle de Pladser:

Andersen hørte det og svarede:

»Der er to Herrer, der giver Pladserne bort. Ekscellencerne faar deres af hans Majestæt Kongen, *jeg* har faaet min af Vorherre.«

»Det er rigtigt! raabte Wulff og slog ham paa Skulderen, »saadan skal man s'gu svare! Bliv De bare siddende paa Ekscellencernes Plads!

»En Digters Bazar« 1842.

I sin Rejseskildring »En Digters Bazar« fortæller H. C. Andersen om, da han første Gang kørte med Jernbane. Han giver her en Skildring af Jernbanen og den Følelse, der gennemstrømmer en, naar man kører med en saa stærk Fart, som dette var i Forhold til Tidens øvrige Befordringsmidler. Denne Fart anskueliggør H. C. Andersen ved at fortælle følgende:

»Da vi foer forbi et Plankeværk, som jeg saae forkortet til en Stang, sagde en Mand ved Siden af mig: »Se nu ere vi i Fyrstendømmet Cöthen,« og saa tog Manden sig en Priis, bød mig ogsaa Daasen, jeg bukkede, prøvede Tobakken, nøs og spurgte saa: »Hvorlænge ere vi nu i Cöthen?« — »O«, svarede Manden, »der vare vi ude af, idet De nøs!«

Politiken, Magasinet 10. 10. 1942.

Det var Lørdag den 18. September 1819; H. C. Andersen var kommet til København en halv Snes Dage i Forvejen for at blive berømt, og det blev man, vidste han, »naar man først har gaaet saa frygtelig meget igennem.« I København indlogerede han sig hos en Gæstgiver i Gardergaarden paa Vestergade, og derfra gik han ufortrødent ud for at gøre sin Lykke. Først gik han til Danserinden ved Det kgl. Teater Madame Schall, fik Foretræde og paatvang hende en koreografisk Seance. Han sparkede Støvlerne af for ikke at være generet af deres rummelige Maal og hvirvlede paa Strømpesokker gennem Stuen i en forrygende Tarantel, mens han slog Tamburin paa Hatten og sang med skingrende Stemme:

Hvad vil Magt og Rigdom sige,
hvad er Glans og Herlighed.

Den undrende Madame Schall turde ikke give ham nogle Forhaabninger og besørgede ham skyndsomst lempet ud af Døren; Drengen var utvivlsomt gal.

»En Digters Bazar« 1842.

Paa sin Orientrejse var H. C. Andersen kommet til Tyrkiet, og i Skutari havde han faaet Lyst til at se Derwischernes Dans. For at opnaa dette var det nødvendigt at følge Landets Skik, og herom fortæller han:

Endelig aabnedes Døren til Klosteret. Vi gik derover og kom ind i en bred Forstue, der med et halvt opheftet uldent Tæppe var delt i to Dele. Enhver maatte drage sine Sko eller Støvler af, og disse bleve da opstillede bag Gardinet.

Min Ledsager, den Rejsende, der havde været i Tripolis, tog et Par Saffianstøfler op af sin Lomme, drog disse over Støvlerne og gik saaledes ind, men Tyrkerne saae vrede paa ham og talte indbyrdes; jeg havde Remme syet fast i Benklæderne, saa det var vanskeligt at kaste Støvlerne, men da man bør følge Landets Skik eller Landet fly, tog jeg ihast en Kniv, skar Remmene itu og



spadserede, som Tyrkerne, paa mine Hosesokker, en gammel Mand med Turban klappede mig paa Skuldrene, nikkede mildt og sagde noget, min Tolk oversatte mig, at jeg var et godt Menneske, der agtede Religionen og fortjente at være en Tyrk! »Gud oplyse Dig!« var hans sidste Ord.

Signe Toksvig: H. C. Andersen.

Den danske Konge havde i Aaret 1847 inviteret H. C. Andersen til sit Sommerhof i Sønderjylland. H. C. Andersen havde en mægtig Hukommelse for egne og andres Mærkedage, og han glemte ikke en Dag ved Taflet at fortælle, at netop den Dag femogtyve Aar tidligere var han fattig, frændeløs og kun fjorten Aar gammel kommet til København. Christian den Ottende havde sikkert lykkeligt glemt, at han i sin Tid opfordrede Drengen til at gaa i Snedkerlære — han hævede sit Glas og gratulerede, og Dronningen gjorde det samme. Kongen gjorde mere end det — han fik hele Livshistorien ud af ham og spurgte forstaaende til hans Finanser — havde han noget at leve af?

Andersen fortalte, at han fik 400 Rigsdaler fra Staten, og Kongen udbrød, at det var ikke meget! »Jeg fortjener jo ogsaa noget selv,« sagde Andersen, og da Kongen svarede: »Men De skulde have det lidt bekvemt,« hævdede den ærekære Kunstner, at han havde nok. Hvorpaa Hoffolkene oprigtigt forargede bebrejdede ham, at han saaledes havde forsømt en Chance for at gribe Lykken, naar den enevældige Konge ligefrem havde lagt ham Ordene i Munden.

Det var maaske den store Forskel paa Andersen og Hoffolkene. Han kunde ikke tigge. Han skrev til Ingemann: »Vilde Kongen, at jeg skulde have mere at leve af, da kunde han jo selv af kongeligt Sind gøre det!«

Signe Toksvig: H. C. Andersen.

En Dag midt under en Hedebølge efter at H. C. Andersen var ankommet til København, skulde han paa Visit hos sine Venner, der boede hos Rahbeks paa Frederiksberg. Han var henrykt for en ny, blaa Kjole, som en af dem nylig havde givet ham, aldrig

havde han ejet saa flot et Stykke, men den var meget for stor, især over Brystet. Der var ikke Tale om at faa den syet om, saa han knappede den lige til Halsen. Den saa næsten ny ud, og den lange Rad af blanke Messingknapper funklede forpaa, men den sad i slemme Folder over Brystet. Hans Christian var imidlertid opfindsom. Han havde Dynger af gamle Teaterplakater, og han polstrede sit Bryst godt med dem. Nu passede Kjolen. Med Pukkel forpaa saa at sige gjorde han Visit hos sine Venner og hos Kamma Rahbek, som naturligvis straks spurgte ham, hvad der var i Vejen med hans Bryst, og hvorfor han gik tilknappet i den Varme. Men skønt han rødmede lige til Haarrødderne, kunde intet formaa ham til at knappe op og lade Plakaterne vælte ud; han foretrak baade Varmen og Spørgsmaalene.

Signe Toksvig: H. C. Andersen.

Paasken kom og med den den store Dag, da H. C. Andersen skulde konfirmeres. Menigheden forsamledes under Domkirkens høje Hvælvninger for at være Vidne til, at de unge bekræftede deres Daabspagt. To Rækker, Drenge og Piger, skrubbede, pudsede og vandkæmmede og med store, stive Øjne, lammede af Højtidsstemningen. Kirkestolene var stuvende fulde af Børnenes Familie. H. C. Andersens Moder havde sikkert sin blomstrede Kattuns paa; hun betragtede Hans Christian, og hun var parat til at rejse sig, naar han blev spurgt, om han forsagede Djævelen og alle hans Gerninger. Hans Christian var bristefærdig af modstridende Følelser. En brun Frakke, som havde tilhørt hans Fader, var omsyet til et Sæt Tøj til ham, aldrig før havde han været saa elegant; han havde ogsaa hvidt Kalvekryds og sine første nye Støvler paa. Skrækkelig Tvivl, da det skulde afgøres, om de lange Bukser eller Støvlerne burde fremvises. Støvlerne gik af med Sejren, han trak Skafterne op over Bukserne, saa alle kunde se og beundre dem. Da de offentligt kundgjorde deres Nyhed ved en lydelig Knirken, da han gik op ad Kirkegulvet, og han forstod, at hele Menigheden maatte kunne høre det, gøs han af Fryd, men dog

stak det smerteligt igennem ham, for det gik jo vemodigt ud over hans Andagt, og Samvittigheden bebrejdede ham bittert, at han gav Støvlerne de Tanker, som tilkom den gode Gudfader. Af Hjertets Dyb bad han saa om Tilgivelse og tænkte saa paa Støvlerne igen.

Signe Toksvig: H. C. Andersen.

Til Casino havde H. C. Andersen skrevet de to originale Eventyrkomedier »Ole Lukøje« og »Hyldemoer.« Men han var en vanskelig Forfatter, og Instruktøren, Lange, var ved at blive graahaaret, men han vilde dog gerne holde paa Andersen. Han var i Efteraaret 1851 blevet titulær Professor og efterhaanden en Person, man maatte regne med og tage paa med Glacéhandsker.

Da han kom med »Hyldemoer,« indvendte Lange blidt:

»Hvorledes skal vi faa det gamle Træ, der er saa stort, at Hyldemor kan sidde oppe i Grenene, til at staa i en Barberstue?«

Andersen indrømmede, at det maatte forandres: »Saa flytter vi Træet ud i Haven.« — »Men saa kan man jo ikke se det.« — »Jo, gennem Vinduet.« — »Hvor stort vil De have det Vindue, Hr. Professor?« — »Som et almindeligt Vindue, man kan jo godt se et stort Træ gennem et lille Vindue.« — »Ja, naar man sidder tæt op til Ruderne, men ikke naar man sidder et halvt Hundrede Alen ude i den store Sal.« — »Ja, saa maa vi se at gøre Træet mindre.« — »Men Hyldemor? Hvor skal hun faa Plads deri?« — »Saa maa vi ogsaa gøre hende mindre; hun maa spilles af en ganske lille Pige.« — »Men kære Hr. Professor, et Pigebarn, der skulde være saa lille, kan ikke tale saa højt, at man kan høre hende ude paa Tilskuerpladserne, naar hun sidder ude i et Træ bag ved Scenen.«

»Men det er jo skrækkeligt,« sukkede Digteren, saaret og lidt mistroisk.

Lange var ubarmhjertig. »Saa kommer endda det værste. Hvorledes har Hr. Professoren tænkt sig den Scene, hvor Hyldetræet sænker sine Grene ned i Muldvarpens Hule og løfter Peter og

Marie op i Barberstuen, naar det selv skal staa udenfor i Haven?« »Det kan *jeg* jo umuligt vide!« udbrød Digteren med en Antydning af Taarer i Stemmen. »Saa er det jo nødvendigt, at Træet kommer ind i Barberstuen«. Lange anede, at Andersen var paa Nippet til at styrte ud, og sagde hurtigt: »Træet *kan* ikke komme ind i Barberstuen, kære Hr. Professor, men hele Historien kan jo godt gaa for sig, naar vi flytter Skuepladsen ud i Haven. Barberstuen flytter vi ud i Kulisserne, for den kan vi ikke bruge«.

»Men hvorfor ikke,« spurgte Andersen, angst for at hans »Kor af Folk, der skal barberes« ogsaa skulde blive ubrugeligt. »Kommer vi da slet ikke ind i Barberstuen?«

»Nej!« svarede Lange med Overbevisning, »den er under Reparation. Loftet bliver hvidtet, Væggene betrukne, og Gulvet lagt om. Derfor maa Kunderne undskylde, at Stolene bliver flyttet ud i Haven, og at Barberingen foregaar der.«

»Ih, men det er jo velsignet! udbrød Andersen henrykt, og alt var godt igen.

Georg Nygaard: H. C. Andersen og København.

Fra 1. Oktober lejede H. C. Andersen sig ind hos Gæstgiver og Skibskaptajn Johs. Anholm, Nyhavn, hvor han paa 2. Sal fik tre Værelser.

En Dag, da Andersen kom ind i Forstuen paa 1. Sal, hvor Anholm boede, havde Fru Anholm en stor skikkelig Hund hos sig. Den gav sig til at gø som en rasende, da Andersen viste sig. Han fløj rædselslagen op ad Trapperne, og da han velbeholden var kommet op til sig selv, raabte han stakaandet: Bed den mig, bed den mig?

Georg Nygaard: H. C. Andersen og København.

En Aften var H. C. Andersen i Det kgl. Teater kommet til at sidde ved Siden af en ung Dame, hvis Bevægelser med Viften generede ham. — Han har i sin Dagbog gengivet den Samtale, der fandt Sted. Den er et smukt Vidnesbyrd om den Hensynsfuldhed, Andersen altid viste:

Jeg sagde til den mig ubekendte Dame:

»Bliver De meget vred, om jeg kommer med en Bøn til Dem?«

»Nej, ingenlunde.«

»Jeg kan ikke taale de stærke Luftninger og den idelige Bevægelse af Viften, vil De lægge den?

»Gerne, det er for at sidde med noget i Hænderne, og saa bevæger man den tankeløst.«

»De er altsaa ikke vred paa mig for min Tiltale?«

»Nej!«

»Og De er heller ikke vred i Morgen?« spurgte jeg, og da hun benægtede dette, sagde jeg:

»De har et af de Ansigter, som giver mig Mod til at bede Dem derom.«

William Bloch har om Andersen sagt: Jeg tror næppe, at der har levet en mere redelig Sjæl end Andersen. Tanken om at have begaaet en Uret var ham den utaaleligste af alt.

En Episode som den her fortalte er i al sin Ubetydelighed en Bekræftelse herpaa.

Gyldendal: H. C. Andersen. — Danmarks verdensberømte Digter.

Da H. C. Andersen var i Italien 1833—34, følte han sine Kræfter vokse, han blev mere og mere sikker paa sine digteriske Evner. Den Roman, Andersen skrev dernede, »Improvisatoren«, blev i nogen Grad en Nøgleroman. Alle Personer er taget ud af Livet, sagde Forfatteren selv, jeg har kendt dem alle, ikke en er digtet.

En af Bogens Figurer tog endog en Slags Hævn over Andersen. Det var Tiggeren Peppo, der sad paa den spanske Trappe i Rom. Ham havde Digteren sat ind med Navn i Bogen og skildret ham som en ren Bandit. Mange Aar efter — i 1861 — kom H. C. Andersen som berømt Digter til Rom. Der kom han sammen med Bjørnstjerne Bjørnson, der for at gøre Andersen forskrækket fortalte, at Peppo, der endnu levede, var rasende paa ham, fordi han ikke fik saa meget af Turisterne mere, og derfor havde



planlagt at myrde den Mand, som havde fordærvet hans gode Indtægt. Andersen blev saa rædselslagen af denne Spøg, at Romopholdet blev ødelagt for ham denne Gang. Han rejste meget hurtigt væk fra Byen — flygtede for Peppo fra hans egen Roman!

Ill. Tidende, 5. 4. 1905.

Først da H. C. Andersen var 25 Aar, begyndte han at faa Skæg og var meget generet derved; han vilde eller turde ikke lade sig barbere, men klippede det. Saa kom han til Helsingør og havde glemt sin Saks. Han bad om en og fik en Papirsaks; man sagde, at man ikke kunde skaffe ham nogen anden, og han vilde paa ingen mulig Maade sige, hvortil den skulde bruges. Saa bestemte han sig til for første Gang at lade sig barbere. Bævende gik han til en Udøver af denne ædle Kunst og sagde, at han var saa let til at blive skaaren; men hvis Manden kunde tage ham under Behandling uden at skære ham, skulde han faa 3 Mark. Barberen blev febrilsk og gjorde sin Gerning rystende; han laa paa Knæ for den sitrende Andersen og var nær aldrig blevet færdig. Men, Gud ske Lov, det gik godt, og han fik de 3 Mark.

Ill. Tidende 5. 4. 1905.

En Sommerdag var H. C. Andersen og en københavnsk Dame indbudne til Middag hos deres fælles Venner, som laa paa Landet i Hellebæk. Den omtalte Dame var bekendt for altid at komme en temmelig lang Tid efter den fastslaaede, og dette forbitrede Andersen, der satte stor Pris paa at spise præcist. Den hellebækske Frue stod i Vinduet og spejdede. »Dèr er hun!« udbrød hun og viste op ad Vejen; »men nu maa De ikke skænde paa hende, Andersen, lad det nu gaa rart fredeligt og bring hende ikke i Misstemning! »Jeg skal ikke sige et eneste Ord,« svarede han, »skønt det er 3 Kvarter over Tiden.« Saa gik han ud paa Vejen, tog sit Uhr op og viste det frem mod den kommende, truede med Haanden og gjorde Bevægelser, som om han ordentlig vilde banke hende, hvorpaa han udstødte Lyde, som naar man rigtig slaar til. Damen kom nærmere, og saa var det — en aldeles

vildfremmed Person. Hun saa yderst forbavset paa Andersen og luskede ængstelig uden om ham, som mente hun, han var et vanvittigt Menneske, man maatte frygte for at komme i Berøring med. Andersens Uhr og Arme faldt matte ned, og uendelig flov gemte han sig inde i Huset, hvor Fruen var nær ved at dø af Latter. Da den længe ventede endelig indfandt sig, slap hun for videre Tiltale, da Andersen følte sig for myg, efter hvad der var sket.

Ved et Middagsselskab i Anledning af H. C. Andersens 67-aarige Fødselsdag udbragte *Bille* hans Skaal, og Andersen svarede da bl. a. omtrent saaledes: Ill. Tidende 5. 4. 1905.

Da jeg var ung, tænkte jeg, at naar jeg blev 30 Aar vilde jeg være gammel; jeg blev 30, og jeg syntes, jeg endnu var ganske ung. Saa tænkte jeg: »Bliver du 60, saa er du umaadelig gammel, saa bør du dø; thi ingen Digter kan taale at blive ældre.« Jeg blev 60 Aar, og jeg blev 67, og jeg synes, jeg er ung endnu, saa jeg maa have Lov til at leve noget længere. Den største Forandring, jeg med Aarene føler er, at jeg nu mere end før tænker paa Døden og gør det med Alvor, men ikke med Frygt, og det kan De se deraf, at jeg paa en humoristisk Maade kan forestille mig min Begravelse. Saa tænker jeg mig, at jeg vil have en lille Rude i Kisten oppe ved mit Hoved, og ud af den vil jeg kigge for at se, hvem der følger mig. Mine rigtige Venner, de kommer og gratulerer mig til min Fødselsdag; men det kunde jo ogsaa nok være, at jeg vilde have Venner, som da vare forhindrede i at give Møde. Men de, som ikke følger mig til min Begravelse, de er ikke mine rigtige Venner, og til dem siger jeg: »Tag jer i Vare, for I kan tro, jeg skal hævne mig paa jer; jeg vil komme til jer som Spøgelse, og I kan være vis paa, I vil blive forskrækkede; for kan der tænkes noget rædsommere end H. C. Andersen som Spøgelse! Der findes ikke noget mere forfærdeligt til at blive forskrækket over. Mine rigtige Venner derimod — dem vil jeg gæste i min Digtning, og deres Skaal udbringer jeg.

Ill. Tidende 5. 4. 1905.

Da Thorvaldsen Mandag den 17. September 1838 kom tilbage til København og med begejstret Hyldest blev modtaget paa Rheden, sejlede — som bekendt — de forskellige Korporationer ham imøde, hver i sin Baad. Digternes Fartøj laa og ventede ved »Larsens Plads«; men Oehlenschläger og Heiberg udeblev. H. C. Andersen var uhyre ivrig for at komme afsted. »Vi kan da ikke sejle, før vi har Oehlenschläger med,« sagde de andre. »Jo, vi kan,« svarede Andersen, »for ellers kommer vi slet ikke derud; Thorvaldsen er jo allerede i Færd med at gaa iland.« H. P. Holst rejste sig da op og sagde: »Vil du virkelig sætte dig ned i en Baad, hvor Pegasus vajer fra Toppen og i den sejle ud og tage imod Thorvaldsen, naar Oehlenschläger ikke er med?« »Aa, skidt med den Pegasus!« svarede Andersen, hvorpaa han rev den ned og kastede den i Bunden af Baaden; saa gav han Ordre til at sejle. Da de kom ud paa Rheden, mødte de Oehlenscläger i en anden Baad; han var kommet for silde, og nu vilde de andre have ham over i deres Fartøj; men han turde ikke. »Vi falder i Vandet, vi drukner alle!« sagde han. Der foregik nu en komisk Manøvre: Digterkongen balancerede med stor Anstrengelse over i Digterbaaden. Senere stod der i Aarhus Avis, at Baaden ikke var gaaet under, fordi den havde haft to Blærer ombord: H. C. Andersen og H. P. Holst.

Axel Henriques: Ja, Tiden gaar.

I August 1859 var H. C. Andersen første Gang paa Skagen; efter en anstrengende Rejse sad han i Brøndums lille Kro og ventede paa de Rødspætter, han havde bestilt, de kom ikke, og han blev utaalmodig og vred; det kunde han let blive, men havde han anet, hvad der foregik, vilde han hurtig være blevet god igen og bedt om Tilgivelse, saaledes kunde han nemlig ogsaa være.

En Dag stod han saaledes paa Charlottenborgudstillingen og glædede sig over et nyt Billede, som alle gamle *nu* kender »Paa Volden Store Bededagsaften«. En Herre, han ikke kendte, og som stod ved Siden af ham, begyndte pludselig at smile, le, vinke

til ham, slaa ud med Armene og udstøde uartikulerede Lyde. Andersen, der mente, at Manden gjorde Nar af ham, løb sin Vej med et Vredesudbrud og søgte Trøst hos en Bekendt, han traf; men her fik han saa at vide, at »den gale Mand« var den, der havde malet Billedet, nemlig Hunæus, og at han var døvstum. Andersen blev ulykkelig, styrtede tilbage, ah, heldigvis stod Manden der endnu, og Andersen gav sig til at kysse paa Fingeren, klappe Manden paa Skulderen, vinke o.s.v., o.s.v., alt for at sone sin Brøde. Megen Glæde havde han dog ikke denne Gang af sin Hjertensgodhed, thi den formentlige døvstumme raabte: »Er De fuld eller gal? Idiot!« Ak, Hunæus var gaaet, og det var en godtroende Trediemand, der nu stod og saa paa Billedet.

Hvad vilde H. C. Andersen ikke have gjort den Dag i Kroen, hvis han havde vidst, at han maatte vente, fordi man ikke vilde byde den store Mand de smaa tynde Rødspætter, der den Gang fangedes paa Sønderstranden, og derfor havde sendt en Dreng til Hest op til Nordstranden for at faa nogle store og tykke, og at Madam Brøndum gik hændervridende op og ned i den lille Stue, fordi Fiskene stadig ikke kom. Stakkels Madam Brøndum! Hun ventede sin Nedkomst en af Dagene, og af Forskrækkelse over Professor Andersens Vredesudbrud nedkom hun lidt for tidligt, den 18. August, med en lille Pige.

Georg Nygaard: Huse og Mennesker.

En af de flittigste Gæster som Oplæser i »Arbejderforeningen af 1860« var H. C. Andersen.

Første Gang, han skulde læse op for Arbejderne, var han næsten ikke til at formaa dertil. Han var bange for den store Forsamling; sæt alle disse Haandværkere og Arbejdere ikke kunde lide hans Eventyr og gav sig til at demonstrere. Endelig gav han dog sit Løfte, men kun paa tre Betingelser. For det første skulde Talerstolen anbringes saaledes, at der for alle Tilfældes Skyld var en Udgangsdør umiddelbart bag ved den, for det andet skulde Redaktør Chr. V. Rimestad, Foreningens Stifter, tage Plads lige ved

Siden af ham, for at han ved sin Autoritet kunde besværge den farlige Folkemængde, og for det tredie skulde første Række være besat af Damer.

H. C. Andersens Frygt var naturligvis ubegrundet. Oplæsningen blev modtaget med stormende Jubel, og fra nu af var han stadig Gæst i Foreningen lige til sine sidste Dage.

Paa en Udflugt under Spaniensrejsen, hvor Jonas Collin var H. C. Andersens Ledsager, fik Collin ham til at bestige et Æsel, for at han ikke skulde blive træt. Men da Andersen havde redet et Stykke Vej, og Æslet begyndte at blive dovent, fik det et Par gode Rap med den Virkning, at det for afsted i vild Fart med sin lange Rytter. Saa raabte Andersen: «Jeg falder af, jeg falder af.« Men han faldt ikke af, for det endte med, at Æslet løb bort mellem hans lange Ben, og saa stod han paa Jorden.

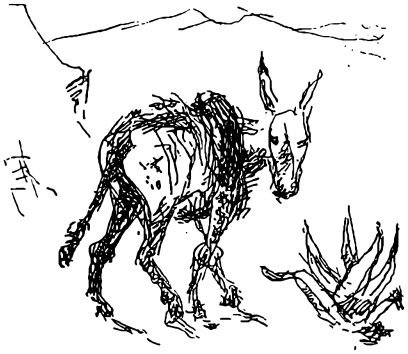

Anekdoter og Historier om
H. C. ANDERSEN

er udsendt af Henry Thejls i Anledning af Julen 1945.
Oplaget er 1000 nummererede Eksemplarer, hvoraf et Antal stilles til
Raadighed for Boghandelen gennem
Chr. Erichsens Forlag.

Tegninger og Linoleumssnit paa Omslaget:
Knud Mühlhausen

Typografisk Udformning:
Henry Thejls

Klicheer:
Middelboes Reproduktionsanstalt

Bogtryk:
Langkjærs Bogtrykkeri

Skrift:
Fransk Elzevier

Bogbind:
E. Henriksens Bogbinderi

Papir:
De forenede Papirfabrikker A/S

NR.

